Nagyvárad, 1895. I. évfolyam 100. szám. Szerda, április 24.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Apácza-utca 3. sz.**

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség czimére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:
A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . 6 frt — kr.
Félévre . . 3 » — »
Negyedévre . 1 » 50 »
Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:
Egész évre . 8 frt — kr.
Félévre . . 4 » — »
Negyedévre . 2 frt — kr.
Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:
Egész évre 10 frt — kr.
Félévre . . 5 » — »
Negyedévre . 2 » 50 »
Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

A pápák Magyarországért.

(—a.) Szentatyánk követének jelenléte arra ösztönöz bennünket, hogy nyissuk fel Magyarország történelmének lapjait. Mélyedjünk el szeretett hazánk történetének kedves és szomoru emlékei közé.

Ezen emlékek között bolyongva elvonul lelki szemeink előtt az ezredéves mult, amilyennel kevés ország dicsekszik.

Ennek az ezredéves multnak ezen emléke füz bennünket az apostoli székhez. Jó és balszerencse közt sohasem feledkezett meg rólunk Péter utódja. Országunk az apostoli szék atyai imádságának, szünni nem tudó gondoskodásának mindenkor kiváló tárgyát képezte.

Ő vezérelt bennünket minden áldás, minden müveltség forrásához, a keresztény hithez. Ott állott a magyar állam bölcsőjénél; — királyt adott, egy második honalapitót; — koronát adott, mely ma is legfőbb záloga, legszentebb talizmánja országunk függetlenségének.

Árpádházi királyaink alatt annyiszor érezte nemzetünk az apostoli szék jóságát, hogy mikor a második alkotmányt megköti s ennek alapjává az aranybullát teszi, — nincs máshoz bizalma, mint sz. Péter székéhez: Rómába küldi az aranybullát és kéri sz. Péter utódját, legyen gondja annak megtartására.

És az apostoli szék nem élt vissza a nemzet bizalmával. Állami függetlenségünknek őre, királyainknak támasza, atyja, országunknak pártfogója, minden nemes törekvésnek támogatója volt mindvégig.

Egy ujságczikk keretében ezredrészét sem lehet felemliteni annak a sok jónak, miben országunk a szentszék részéről részesült, azt a sok áldozatot, mit a pápák Magyarország érdekében hoztak.

Csak egy pár adattal akar e czikk azon viszony megvilágitásához járulni, mely hazánk és az apostoli szék között kilencz századon át fennállott.

1000-edik évben II. Sylvester Istvánnak koronát küld s őt apostoli jogokkal ruházza fel.

1083. VII. Gergely megvédte Magyarország függetlenségét IV-ik Henrik császárral szemben.

1198—1216. III. Incze kibékiti Imrét lázongó öcsesével Endrével, a gyermek Lászlót megvédi Endre ellenében; Endre hallatlan önkénykedésének és erőszakoskodásának gátat vet.

1216—1227. III. Honorius kényszeriti Endrét, hogy az elidegenitett és az izmaelitáknak bérbe adott javakat vissza vegye; Az Endre és fia közötti pártviszályokban védi a királyi tekintélyt, de nem engedi elnyomni az ifju királyt sem, mikor igazságért küzd. A nemzet az aranybulla egy példányát Rómába küldi, hogy vegye azt a pápa pártfogása alá.

1243—1254. IV. Incze megvédi IV. Bélát és az ország függetlenségét Frigyes ellen.

1261—1264. IV. Orbán kibékiti Bélát fiával Istvánnal.

1278—1280. III. Miklós a szerencsétlen Kun Lászlónak levelet ir, Fülöp, fermói püspököt az országba küldi, ki a nemzetet a felbomlástól és királyának erőszakoskodásától megmenteni igyekszik.

1308. V. Kelemen Gentilis bibornokot küldi a királyválasztás viszályaitól zaklatott országba; a követ fáradságot nem ismerő buzgalmának sikerül a békét helyreállitani, a testvér-harczot megszüntetni, Róbert Károlyt a trónra ültetni és az Anjauk dicsőségteljes uralmát biztositani.

1372. XI. Gergely nagy Lajos alatt a tatárok és törökök ellen keresztes hadat rendel.

1448. V. Miklós a nemzetet vészteljes állapotában egységre inti.

1455. III. Calixtus Konstantinápoly elfoglalása után valamennyi európai fejedelmet felhivott a fenyegetett magyar királyság védelmére.

1456. Ugyanazon pápa inti az egymás ellen agyarkodó főurakat a nemzet rettenetes sorsára, ha belviszályok közben a török utat nyit az ország szivébe.

1456. Ugyanazon pápa Magyarországba küldi Kapisztrán Jánost, ki 60,000 keresztessel csatlakozik nagy Hunyadinkhoz és kivivták a fényes belgrádi győzelmet.

1459—1464. II. Pius küld Mátyás királynak **120,000** drb aranyat.*)

1464. Ugyanaz nehány ezer lovas és gyalogossal segiti hazánkat.

1464. II. Pál évenkinti segélyül kiköt Mátyásnak **100,000** arany frtot; azonkivül 1465—1471. küldött **268,000** drb aranyat.

1476—1781. IV. Xistus Mátyásnak küldött **436,000** drb aranyat.

1500—1501. VI. Sándor II. Ulászlónak a török elleni segélyül **80,000** drb aranyat és évenkint **40,000** drb ar.

1514. X. Leo Ulászlónak **70.000** drb aranyat küld, hogy a határszélek várai kijavitassanak; 1515. ugyazon pápa 10 m. lőport, 100 m. kénkövet, 5 m. salétromot, ágyukat és **49,000** drb ar.

1516. X. Leo II. Lajos királynak **35,000** drb ar.

1526. VII. Kelemen felszólitott minden európai uralkodót, segitsék a magyart; a pápa küldött **50,000** drb ar. a királynak és **40,000** drb ar. Tomorynak; és pápai engedélyyel minden templom és kolostor ezüstjeinek és más pénzek felét köteleztetett a haza oltárára letenni. II. Lajos katonáinak nagy része pápai zsoldos volt.

1532. VII. Kelemen 10,000 a törökök ellen küzdő katonának zsoldját fizette.

1537. III. Pál küld pápai zsoldosokat, ágyukat és egyéb hadikészleteket; 1542. ismét 3000 általa fizetett fegyverest Budának visszafoglalására; 1543. 4000 felszerelt gyalogos olaszt a magyarok megmentésére.

1565. IV. Pius küld Miksa magyar királynak **50,000** drb aranyat.

1566. V. Pius ugyanannak szinte **50,000** darabot.

1572. XIII. Gergely Rómában magyarok részére intézetet alapitott, melyből kath. egyházunk legnagyobb főpapjai kerültek ki.

1595. VIII. Kelemen 10,000 embert küld Esztergom visszavivására.

1597. ugyanaz a 40,000 főnyi lengyel csapatok egy harmadát zsolddal ellátja.

1632. VIII. Orbán a királynak havonként **24,000** drb aranyat ajánl fel.

1685. XI. Incze küld **1.545,000** frtot; 1686. ugyanaz Budavár visszavétele örömében, szent István napját szept. 2. az egész kereszténységben megtartani rendeli.

1692. XII. Incze Várad felszabaditására és a vár erődítésére 168,000 frtot áldoz.

1758. XIII. Kelemen megerősiti királyaink »apostoli« praedicatumát.

1878. XIII. Leo 30,000 lirát küld a szegedi árvizkárosultaknak.

Ennyi jótétemény után természetes dolog, hogy nemcsak hazánk katholikus

*) Akkoriban a pénznek hasonlithatlanul nagyobb értéke volt, mint most van.

Lapunk mai száma 10 oldal.

népei, hanem az egész ország hálával, tisztelettel viseltetett az apostoli szék iránt. Nem egyszer igtatták törvénybe, hogy egyedül a pápa pártfogolja az országot, egyedül a szentszék pártolja az ország érdekeit.

Bátran mondhatjuk, hogy a pápák támogatása nélkül alig lenne meg országunk függetlensége, kulturánk pedig egy félszázaddal hátra maradt volna, mert az ő segitségük nélkül tovább nyögött volna hazánk a török igája alatt.

Mint magyarok és katholikusok mélyen érzett hálával tekintünk ma is Péter székére, Krisztus helyettesére, — körünkben lévő méltó képviselőjét pedig hódoló tisztelettel köszöntjük.

Egyházpolitika.

A képviselőház közoktatásügyi bizottsága tegnap tartott ülésében megkezdte a legujabb egyházpolitikai harczot. Miként már előre jeleztük, csakugyan ugyis történt, hogy a bizottság a megcsokintott vallásszabadsági javaslatot előbbi állapotába visszahelyezte.

A kormány részéről jelen voltak Wlassics Gyula szakminiszter, s ezenkivül Bánffy miniszterelnök és Erdély igazságügyminiszter, kik végig hallgatták a tárgyalást.

A bizottsági ülést gróf Csáky Albin, az uj elnök vezette.

Előadóul Bessenyei Ferencz, a bizottság jegyzője szerepelt.

A tárgyalás részletei a következők:

Előadó a főrendiháznak a vallás szabad gyakorlásáról szóló törvényjavaslatra vonatkozó izenetét ismertetvén, a javaslatnak változatlanul leendő elfogadását ajánlja.

Wlassics miniszter kiemeli, hogy a főrendek két irányu módositást tettek a törvényjavaslat képviselőházi szövegezésén. Az egyik stiláris, a melyhez szóló hozzájárul; a másik azonban lényeges, amennyiben a főrendek törölték a törvényjavaslatból a 22, 23, 24 és 26. §§-okat. A kormány sulyt fektet ezeknek visszaállitására, mert enélkül az egész javaslat elvesztené eredeti karakterét, s mert csak igy látja az elvek integritását fentartottnak. Javasolja ennélfogva, hogy a bizottság tegye magáévá a javaslat főrendiházi szövegezését, helyezze azonban vissza abba a 22, 23, 24. és 26. §§-okat.

Molnár Antal hozzájárul a miniszter inditványához, meg kell azonban jegyeznie, hogy a főrendiházi izenet formailag hiányos, mert megmondja ugyan, hogy a főrendiház elfogadta három egyesült bizottságának két módositását, de arról egy szóval sem emlékezett meg, mi történt a három egyesült bizottság többi módositásaival.

Bánó József már a törvényjavaslat előző tárgyalása alkalmával nem helyeselte a felekezetnélküliséget. Most is ezen a nézeten van s ennélfogva a főrendiház álláspontját fogadja el.

Sréter Alfréd szükségesnek tartja a kihagyott szakaszok visszaállitását, mert oly dolgokról van azokban szó, a melyek tényleg léteznek s rendezést igényelnek, hiába akarunk azok előtt szemet hunyni.

Sághy Gyula azt tartja, hogy a törvényjavaslat lényege a felekezetnélküliség kihagyásával sem szenvedne csorbát s az idevonatkozó másodrangu intézkedéseknél fontosabb állami érdek kivánja a két ház közti differencziák kiegyenlitését annyival inkább, mert a főrendiház által elfogadott eredeti 27. §. ugyis felhatalmazza a kormányt a felekezeteken kivül állók tekintetében rendeleti uton való intézkedésre.

Wlassics miniszter példákkal mutatja ki, hogy a kihagyott szakaszokban foglalt rendelkezéseket gyakorlatilag szükségessé teszik az életnek nem ignorálható viszonyai.

Molnár Antal utal arra, hogy az eredeti 27-ik §-nak a főrendek által elfogadott szövege logikai ellenmondásban van a 22. 24. §§-ok kihagyásával. »A felekezeten kivüliek«-re vonatkozó rendelkezés csak tévedésből maradt meg e szakaszban, erre a tévedésre pedig a Sághy által belőle vont következtetés alapitani nem lenne helyes.

Kiss Albert jobban szerette volna ugyan, hogy a 26. §. helyett a főrendiház bizottsága által javasolt 27—30 §§-ok vétessenek fel a törvényjavaslatba, mert a rendezés ily módon határozottabb lett volna; de miután a főrendiház ezekre a bizottsági módositásokra nézve semmi határozatot nem hozott, nem sürgeti azok felvételét s hozzájárul a miniszter javaslatához.

Boda Vilmos szintén elfogadja a miniszter javaslatát, mert szivesebben látja, ha a rendezés törvény, nem pedig rendelet utján történik.

Erre a bizottság a jelen volt összes tagok szavazatával két tag kivételével határozatilag kimondja:

A vallásszabadságról szóló törvényjavaslat 22—23—24. §§-ok mint III. fejezet eredeti szövegezésükben visszaállittatnak.

A zárhatározatok sorából törölt 26. §. eredeti szövegezésben visszaállittatik.

A II. fejezet cziménél »A jövőben törvényesen beveendő felekezetekről« czimre történt átváltoztatását a bizottság elfogadja.

A bizottság álláspontjának a képviselőház előtt leendő kifejtésével megbizzák Bessenyei Ferencz előadót.

S egyuttal az elnök inditványára azt is kimondják, hogy a bizottság a képviselőházból a javaslatnak az osztályok mellőzésével való tárgyalását kéri.

—

Közigazgatási reform.

Köztudomásu dolog, hogy midőn legutóbb Bánffy miniszterelnököt meginterwiewolták, a közigazgatási reform kérdésére nézve ugy nyilatkozott, hogy mivel az államositást ez idő szerint kivihetetlennek tartja, kénytelen lesz a jelenlegi mandátumok lejártakor még egyszer az uj választást elrendelni.

Azóta egy kis füzet jelent meg: A törvényhatósági közigazgatás jelen helyzete és reformja, irta egy alispán. A füzet a közvéleményben már is élénk visszhangot keltett s az előadott eszme s az ennek adott konkrét forma, a kormány fennebbi szándékával szemben, magának méltán aktuális jelentőséget követelhet.

A javaslat szövege ez:

Törvénytervezet

a törvényhatósági tisztviselők, községi és körorvosok és községi s körjegyzők államositásáról.

1. §. Az 1891. XXXIII. t.-cz. 1. §-a értelmében a törvényhatósági közigazgatást jelen törvény életbe léptétől kezdve az állam által állandóan kinevezett tisztviselők látják el, kik közé a községi és körorvosok, továbbá a községi és körjegyzők is tartoznak.

2. §. A törvényhatóságoknak és községeknek a tisztviselők ellenőrzésére s azok feletti fegyelmi hatóság gyakorlására vonatkozó jogai a törvényhozás további rendelkezéséig épségben tartatnak.

3. §. A miniszterium megbizatik, hogy a jelen

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Válságos és boldog perczek.

— Rajz. —

(A »Tiszántúl« eredeti tárczája.)

Irta: **Kritsa Klára.**

Derült tavaszi délután van. A nap gyönyörködve szemléli fényes arczát a folyó viztükrében, melynek egyhangu halk morajа összevegyül a parton mosó leányok vig dalolásaival.

A folyóra néző házak egyikének ablaka fel van tárva.

Benn ifju leány ül az asztal mellett, fejét balkezére hajtva, jobbjában pedig tollatt tart, előtte az asztalon két nyitott levél hever, e levelekre akar válaszolni, de nem tudja, hogy mit irjon.

Halvány szenvedő arcza, nagy sötét szemeinek bánatos kifejezése, arról tanuskodnak, hogy Olga szivét fájó, gyötrő érzések zaklatják.

A nyitott ablakon át a langy fuvalom enyelegve simogatja homlokát, csókdossa a szenvedő arczot s lágyan susog fülébe, mintha vigasztalni akarná őt, hogy ne érezze magát oly igen szerencsétlennek, hisz megvan épségben mind az öt érzéke: láthatja a szent Alkotó nagy müvét, ezt a szép világot; gyönyörrel legeltetheti szemeit a remek szinpompáju virágokon, a szép növényeken; hallhatja a zenét, a dalt, a madarak kedves csicsergését; érezheti az üde jó léget, a virágok illatát, megsimogathat egy-egy kedvelt állatkát.

Ő nem hallja a szellő susogását, reá nem hat a természet szépsége, ő csak azt érezi, hogy helyzete kimondhatatlanul kinos, nem tudja, hogy mit cselekedjék.

S mintha a jelentől akarna menekülni, visszaszáll emléke a távol multba a boldog gyermekkorig. És átéli lelkében gyermek éveit.

Majd mint viruló hajadon fehér ruhában, kipirult arczczal, repül egyik-másik táncos karján a fényesen kivilágitott bálteremben, vagy hallgatja az udvarlók bókjait, akik sötét hullámos hajzatát a tengervészes éjhez, szemeit a ragyogó csillagokhoz, arczát a biboros hajnalhoz hasonlitották.

Akkor mily reménytelten mosolygott feléje a jövő s most . . .

Oh ti hallhatatlan költők! hányszor zengte el már lantotok — hol panaszosan, hol a boldogság hangján — azt az Istentől szivünkbe oltott szent érzelmet: a mindenható szerelmet!

Olga végig simitja kezeivel homlokát, mintha azon gyötrő gondolatot akarná eltávolitani, melyet az előtte fekvő egyik levél tartalma idézett fel elméjében.

Ott van lelke előtt, ott van szivébe bevésve annak a deli, szép férfinak a képe, a ki elvezette őt abba a csodás tündérvilágba, a hol fényesebben ragyog, az ég kékebb szint ölt, a virág édesebb illatot lehel, a madárdal kedvesebben hangzik, a hol a sziv mélyén szunyadó szikra lángra lobban, boldog fájó érzelemmel töltve el a keblet.

Kezébe veszi ennek a levelét és olvassa — ki tudja már hányadikszor — a következő sorokat:

»Sseretett drága Olgám!

Még csak egy pár hó és én azon helyzetben leszek, hogy veled egyetlen boldogságom ujra találkozhassam! Oh nem győzöm várni azt az időt, midőn viszontláthatlak! Aztán nem is fogunk elválni többé soha. Készülj hát Drágám hogy nem sokára elmondhassuk az Ur oltára előtt azt a boldogitó szót, mely minket Isten s emberek előtt elválaszthatlanul egymáshoz füzend. Most nem irhatok többet, mert sietős dolgom van.

Csókol forrón szerető hü

Jenőd.«

Azután a másik levelet veszi kezébe, azt a melyiknek tartalma a keserüség cseppjeiként vegyül szivének édes érzelmei közé.

Ez igy szól:

»Tisztelt kisasszony!

Boldog voltam egykor, mert szerettettem azon férfiu által, kinek szivétől ön megfosztott. Szeretem őt egész lelkemből, forrón, kimondhatatlannl! Ne álljon ön boldogságom elé, ne kényszeritsen arra, hogy a kétségbeesés örvényébe sülyedjek. Önnek nincs annyi joga hozzá, mint nekem. Mondjon le azon férfiuról, ki ön miatt hagyott el engem; ki annyiszor esküdözött előttem, hogy nejévé tesz.

Ne fossza meg a gyermeket apjától .... mert véget vetek életemnek . . . két életnek . . . nem birva elviselni a szégyent és nyomort . . . Irja meg neki, hogy már nem szereti őt, hogy másnak adta a szivét, akkor bizonyára visszatér hozzám. Ha nem teljesiti kérésemet, ugy

törvény hatálya alá eső tisztviselők számára addig is, mig az törvényhozásilag szabályoztatik — szolgálati utasitást bocsásson ki, — mely az ország területén müködő törvényhatósági és községi tisztviselők ügykörét. jogait és kötelességeit lehető egyöntetüséggel szabályozza.

4. §. A miniszterium megbizatik, hogy a jelen törvény folytán államszolgálatba lépő tisztviselőket hatáskörükhöz képest az őket megillető rangosztályokba sorozza s azoknak megfelelő fizetéséről esetleg pótköltségvotés utján gondoskodjék.

5. §. A miniszterium felhatalmaztatik, hogy a törvényhatóságok és községek szolgálatában álló s a jelen törvényben megjelölt tisztviselőket eddigi állásaikban megerősitse, illetve ujból kinevezhesse, a mennyiben azonban nem szolgálatképesek, a hozzájárulásaik mellett alkotott nyugdijalapok terhére és az eddig fennálló szabályok szerint e törvény életbe lépte előtt nyugdijazhassa.

6. §. A miniszterium utasittatik, hogy a törvényhatósági és kőzségi közigazgatás rendezésére s a polgári és önkormányzati jogok biztositására szükséges törvényjavaslatokat az 1891. XXXIII. t.-c.-ben nyert utasitáshoz képest mielébb és egyidejüleg terjessze a törvényhozás elé.

7. §. Ez a törvény 1896. évi január hó 1-én lép életbe s annak végrehajtásával a miniszterium megbizatik.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Április 23. —

A képviselőház ma délelőtt tiz órakor rövid ülést tartott, melynek napirendjére csupán a legközelebbi ülések napirendjének megállapitása volt kitüzve.

Napirend előtt elnök bemutatja Zichy Jenő gróf levelét, melyben a háztól tudományos kutatásainak eszközölhetése végett öt havi szabadságot kér.

Ugron Gábor pártolja Zichy Jenő gróf kérelmét s szerencsés utat kivánva a grófnak, azon óhajának ad kifejezést, vajha a tudományos kutatás minél nagyobb eredménynyel járna, oly eredménynyel, mely alkalmas volna arra, hogy nemzeti önérzetünket emelje.

Hasonló szellemben szólal fel **Madarász** József is, mire a ház a kért szabadságidőt egyhangulag megadta.

Elnök bemutatja Kossuth Ferencz megbizó levelét. (Éljenzés a baloldalon.)

Jelentéstétel végett kiadatik az állandó igazoló bizottságnak.

Bessenyei Ferencz előadó bemutatja a közoktatásügyi bizottság, **Veszter** Imre előadó pedig az igazságügyi bizottság jelentését a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslatra vonatkozó főrendiházi üzenetre.

Elnök inditványozza, hogy a f. hó 25-én tartandó ülés napirendjére tüzze ki a zsidó reczepcziójáról szóló törvényjavaslatra vonatkozó főrendiházi üzenet tárgyalását s a Rába s mellékfolyóinak szabályozásáról szóló törvényjavaslatnak harmadszori olvasásban való tárgyalását.

A 26-án tartandó ülés napirendjére pedig tüzessék ki a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslatra vonatkozó főrendiházi üzenet tárgyalását.

Ugron Gábor hozzájárul az elnök propozicióihoz, de követeli, hogy terjessze elő a miniszterelnök a nyári szünetig terjedő munkaprogrammot; mert ilyen esetről esetre megállapitott napirenddel a ház csak munkaképtelenségét dokumentálja. Tiltakozik az ellen, hogy az ellenzéket vádolják azzal, mintha az ellenzék volna az oka a ház tétlenségének.

Bánffy Dezső báró azt feleli, hogy a háznak elég elintézni valója van; egy tárgyalásra több törvényjavaslat áll készen, melyek letárgyalása után, ha még lesz elég idő, tárgyalni fogja a ház a közigazgatási bíróságokról szóló törvényjavaslatot is.

Ugron Gábor felhivja a ház figyelmét arra, hogy némely ügyek a bizottságoknál évekig is elhevernek, anélkül, hogy ezekről a háznak jelentés tétetnék. Ezt ő a ház iránti tiszteltettel sehogy sem tudja összeegyeztetni. Kéri az elnököt, hogy sürgesse meg a késlekedő bizottságokat. főleg pedig a mentelmi bizottságot, mely Károlyi Istvánnak a mentelmi jogra vonatkozó inditványára még most sem tette meg jelentését.

Elnök igéri, hogy figyelmeztetni fogja az egyes bizottságokat s hiszi is, hogy ennek meg lesz a kellő foganatja, tehát kéri a házat, hogy ez irányban ne hozzon határozatot.

Horánszky Nándor rövid felszólalása után a ház hozzájárul az elnök propozicióihoz.

Ugron Gábor szólal fel ezután. Megbotránkozásának ad kifejezést azon orvtámadás felett, melyet Majthényi szolgabiró intézett Sima Ferencz képviselő ellen. Kérdi az elnököt, hogy a mentelmi jog megsértéséről érkezett-e már jelentés, mert ha nem érkezett, ugy ő teszi meg azt s kéri az ügyet a mentelmi bizottsághoz utasitani.

Felhivja ugy a miniszterelnököt, mint a belügyminisztert, hogy ez ügyben rendeljenek el sürgős vizsgálatot s részesitsék a méltó megtorlásban az illető közigazgatási tisztviselő hatalmaskodását s tisztviselőhöz egyáltalában nem méltó eljárását.

Elnök az ügyet a mentelmi bizottsághoz teszi át.

Perczel Dezső belügyminiszter kijelenti, hogy hivatalos jelentés ez ügyről hozzá még nem érkezett; de a vizsgálatot már elrendelte s azon lesz, hogy a megsértett jogrendnek elég legyen téve.

Ülés vége 11 órakor.

Agliardi nunczius Nagyváradon.

— Az első nap. —

Nagy lelkesedéssel fogadta Szt.-László városa nagynevü vendégét. Ünnepi hangulat uralkodott tegnap egész nap Nagyváradon, városszerte valóságos diadal utja volt a nuncziusnak, ki örömmel tapasztalhatta, hogy nem minden katholikus szivéből veszett ki még a hit, vannak még számosan, kik nem hagyják magukat eltántoritatni a mai kor divatos jelszava által, mely erényének a vallástalanságot tartja. Ünnepelték a nuncziust mindenütt, a hol csak megjelent; az intézetek és testületek vetekedtek egymással, hogy minél fényesebben és szivesebben fogadják a római pápa követét.

Vigye is meg hirül Agliardi XIII. Leónak, hogy nem vesztették el még a magyarok azt a hitet, melyről évszázadok óta hiresek Európa szine előtt s a »katholikus Magyarország« nem vált még puszta fogalommá, mint ezt a liberálismus a világgal elhitetni igyekszik.

*

A tegnapi napról a következőkben adjuk tudósitásainkat:

A fogadtatások és látogatások a lapunkban közölt programm szerint mentek végbe.

A nunczius 1/2 8 órakor Fetser Antal szentszéki jegyző segédlete mellett csendes misét mondott a rezidenczia házi kápolnájában, azután megreggelizett, 10 órakor átment a székes-

---

kisérje az önvád amig él, hogy gyászos tettemnek okozója ön volt.

E levélre poste restante várja a választ: egy boldogtalan leány.«

Azon városból volt e levél keltezve, ahol Jenő lakott.

Tehát fel kell áldoznia szerelmét, le kell mondania arról, kiben minden reménysége, vágya, egész boldogsága, egész világa összpontosult!

Oh a lemondás fájdalmát csak az képes átérezni, aki ugy szeret, mint ő!

Iszonyu fájdalom szoritja össze szivét, szinte őrültté teszi az a gondolat, hogy Jenőben csalódott, mert előbb mást szeretett ő, kivel szemben örök hüségre kötelezte magát. De vajjon a levél igazat mond-e? vajjon Jenő képes volt-e oly nemtelen, galád tettre, hogy egy leány szivéből játékot üzve, azt csábitó kigyóként leterelje az erény ösvényéről és ott hagyja a szégyenben, a gyalázatban? Lehetséges volna-e ez? Hátha csak egy gonosz ármány az egész, melyet azért szőnek, hogy őket örökre elválasszák egymástól.

Az asztalfiókjából elővesz egy dobozt, kivesz abból egy arczképet és azt hosszan, elmerengve szemléli. És az arczkép életnagyságuvá növi ki magát, a vonások kidomborodnak és életet nyernek a kedves, szép férfias arczból a fenkölt lelket sugárzó kék szemek mély bensőséggel tekintenek reá, a sötét szőke bajusztól árnyalt jóságos mosolyu ajkak beszélnek hozzá igaz, édes forró szerelemről . . . Aztán az élénk fantázia által elővarázsolt hőn szeretett férfi arcza elmosódik s a szegény leány a szemeiből előtörő könyeken át csak ennek arczképét látja maga előtt.

Nem, ez arczkép eredetijéről nem lehet elhinni azt az alávalóságot! Nem, nem! A ki ily nemes jellemet tükröző szemekkel bir, az nem lehet oly gonoszlelkü! A szem a lélek tükre.

Csókot lehel az arczképre s visszateszi helyére.

Aztán feláll, az ablakhoz lép s kitekint azon, mintha az ott elterülő festői tájkép szemléletében gyönyörködnék. majd elkezd a kis szobában alá s fel járkálni.

Nincs nyugta; a kétely azt mondja szivében:

— Ne higyj azoknak a nemeseknek, mert mögöttük alávaló rut lélek lappang.

— Én pedig azt mondom, — szól szivében a bizalom hangja, — higyj neki és szeresd őt, mert oly férfiut, mint ő, nem lehet eléggé szeretni.

— Ostoba beszéd! — kiálltja a harag. — Ne engedd magadat ez által elámitatni. Hallgass az előbbi okos szavakra: ne higyj az ő csalfa szemeinek; vesd meg őt!

A szerelem hangja zokogva szól:

— Ha kitépsz szivedből, szived is el vérzik; két élet boldogságát zuzod szét: az övét és a tiedet.

És a sziv a háborgó érzésektől hangosan dobog, az arcz a belső izgatottságtól lázas pirban ég.

A kétely és a harag szava győz s a bizalom és szerelem megszégyenülve rejtőznek el a sziv egy félreeső zugába.

Olga elborult homlokkal, feldult arczczal visszaül az asztal mellé, tollat, tintát és papirt vesz elő. A döntő percz elérkezett. Most már tudja, hogy mit irjon. Tintába mártja a tollat és ir. Sor sor után feketélik a fehér papiron, jelezve a vergődő sziv kinos lemondását. Igen ő lemond . . . .

Fagyos hangon szól a levél, értésére adva Jenőnek, hogy őket egy áthidalhatlan mélység örökre elválasztá egymástól.

Boritékba helyezi a levelet s ráirja a czimet.

Azután a másik levélre irja meg a választ.

A sértett büszkeség hangján adja a tudtára a leánynak, hogy lemond Jenőről, hadd boldogitsa őt, kinek több joga van hozzá, — mint neki,

E levelet is boritékba zárja és czimet ir reá.

Ekkor ugy érezi, mintha szivét valami jégburok venné körül, melytől megdermed benne a lélek.

A szerelem óvatosan, csendesen előjön rejtekéből s forró leheletével felolvasztja a szivét kőrülfogó jégkérget. És a felolvadt jég könyalakjában tört utat magának.

Olga az asztalra borul és sir, hullatva fájó könnyeit,

Az ajtó halkan felnyilik s belép azon egy fiatal férfi, lábujjhegyen az asztalhoz közelit, hogy a leányt hátulról gyöngéden megérintse,

egyházba megtekinteni a templom belsejét. — Kiséretében voltak: Bundala Mihály budapesti papnöveldei lelkiigazgató, Wolafka Nándor v. püspök, prépost-kanonok és Winkler József v. püspök, prépost-kanonok. Agliárdinak a templom nagyon tetszett, s több izben fejezte ki tetszését, megtekintette a Szt.-László oltárán lévő hermát (ereklyetartót), mely a szent király koponyacsontjának egy darabját rejti magában. — Az orgonát is megszólaltatták tiszteletére.

A templomból kijövet a nuncius visszatért a rezidenciába s fogadta Pável Mihály gör kath. püspököt.

Ezután jöttek a tisztelgők. — A nuncius ezeket a lakosztályához tartozó zöld szalonban fogadta, mely a volt nagyváradi püspökök arcképével van diszitve.

*

Legelőször a l. sz. káptalan a helybeli és vidéki egyházmegyei papság, a praemontreiek, kapucinusok, irgalmasok és a papnövendékek tisztelegtek Nogáll János püspök vezetése alatt, ki remek latin nyelven a következő beszédet tartotta:

Excellentissimme ac Reverendissime
Domine Nuncie Apostolice,
Domine Archipraesul Gratiossime!

En inclytum, quod Sancto Ladislao rege apostolico gloriatur auctore, capitulum, clerumque, quem una fides pietasque mentium suo junxit antistiti, suprema summi pastoris laude purpurescenti. Quid vero causae nobis agitur? num fugerit mentes nostras ingenii tui, tuarumque fama virtutum?« Quippe vultus ubi tuus affulsit populo, quid mirari subeat exultare oras gaudiis, montes et colles resultare laudibus, inque cordibus nostris statuisse nos monumentum tui, »aere perennius?«

Videor mihi videre arcem reipublicae christianae, per ea, quae, cum Cornelio Tacito dixerim, »saeva et infausta virtutibus tempora« minime gentium trepidam, quin invictam eamque semper augustam, quam vate certior securiorque jurium, nostram dixerim, nostram »terrarum deam gentiumque, Romam!« Enimvero haud infida praeteritorum memoria proscipientibus animo sanctissima jura, nec non decora virtutum, et innumera peraeque beneficia, queis summi pontifices omnem nationum christianarum rempublicam, queis cumprimis charam, quae una genti hungarae in deliciis, patriam sedi apostolicae devinxere, praesentissimum praefulget oculis nostris in Leone O. M. lumen de coelo, solis instar victis nubibus splendidius elucescens, — illustre praesagium futuri.

Est igitur animi nostri sententia, ut nos memorem beneficiorum, memorem officiorum pietatem, quam Tacitus apposite »conscientiam generis humani« appellat, nuspiam aboleri patiamur, per ipsum hoc Te religiosae pietatis argumentum etiam etiamque obsecrantes, ut nos Sedi Apostolicae sexcentis grati animi vinculis, et quod praecipuum fiduciae sanctaeque spei columen esto, per indubiam fidem, perque unam immortalium animarum nostrarum salutem, infracta jurisjurandi religione obstrictos — benigno favore prosecuturus, apud Sanctissimum Dominum testem agas, unam nos inpavido pectore conclamare sententiam Sancti Hieronymi: »Si quis cathedrae Petri jungitur, meus erit! — unam nos eamque certissimam apud animos nostros induxisse et anhelis votis conclamare professionem: »Propter Sion non tacebo, et propter Jerusalem non quiescam, donec eggrediatur ut splendor justus eius, et salvator eius sicut lampas accendatur.« (Isai. 62, 1.) In aeternum vive!

A beszéd magyar fordításban igy hangzik:

Nagyméltóságu, Főtisztelendő Apostoli Követ!

Kegyelmes Érsek Ur!

Ihol szined előtt a káptalan, dicsőség fénye rajta, hogy Szent-László apostoli királyt vallja alapitójának — ihol a megyebeli papsággal, melyet egy hit s azonegy szent kegyelet kapcsa füz püspökéhez, kit a pásztorok pásztora fejedelmi dicsőség biborára méltatott. Hogy mi szándékkal, mi ügyben jelenünk meg előtted? Valljon hallatlanra-tudatlanra vehetjük vala nagy elméd s fényes erényeid világraszóló hirét?! Kegyelmességed megláttára nem csuda, hogy örömhire szerte hangzik, és hegyen-völgyön megszólal az ének, mely magasztal; és emléket állitunk néked, melyet idők rozsdája meg nem fér.

Lelkem előtt a keresztény társadalom sziklavára, melyet, Cornelius Tacitussal mondjuk, »a fékevesztett, észbontó, szivrontó indulatok viharjai« meg nem renditenek, hamarabb vészben-viharban győztön győzve, térre-hatalomra egyre gyarapodva, helyét állja, melyet Martialissal, a költővel, de több joggal és szentebb érvénynyel »a népek és nemzetek fejedelme székvárosának,« a mienknek vallunk. Ugyanis az nem lehet, az nem szabad, hogy feledésre bocsátva a multat, szem elől veszitsük a jelent és jövendőt. Szemünk az idők századain, gondolóra véve a szentnél szentebb jogcimeket, a jelesnél jelesebb érdemeket és szere-száma nélkül való áldásokat, melyekkel a szentséges római pápák a keresztény nemzeteket és népeket egytől egyig, melyekkel jelesül ezt az egyetlen-páratlan szeretettel szivünkhöz nőtt magyar hazánkat az apostoli szentszéknek lekötelezték vala — a jelenben szemmel látva a »lumen de coelo« pápája, korunk égi vezéresillagzata, erőt véve a borulat sötét fellegein, hogy' ragyogtatja messzebb-messzebb életkeltő sugárait — hogyne lelkesednénk érte?! Előttünk a jövendő buzditó-bátoritó jelzője!

Ugyanazért bizton-bátran állunk szent fogadalmunknak, hogy a vett jótétemények és öröklött szent tartozások kegyeletes emlékezetét, melyet Tacitus méltán »az emberiség szivébe oltott lelkismeret és becsületbeli kötelemnek« mond, lelkünkből kioltani nem hagyjuk soha, mig a világ; és ugyancsak e lélekbejáró szent kötelesség ösztönének engedve, kérve kérünk, hogy hozzánk, mint akiket az apostoli szentszékhez (ezer örömmel valljuk) a háladatosság megannyi cime és — ami jövőbe vetett bizodalmunk és minden reményünk sarkalatos támasza-talpköve — kétségtelen hitünk és halhatatlan lelkünk egy örök üdvössége fejében törhetetlen, szeghetetlen eskü meg eskü köt — szives jóindulattal viseltetve, szentséges atyánk előtt mellettünk tanuskodjál hűséges ragaszkodásunkról, arról, hogy nyilt homlokkal, egy szivvel, egy lélekkel valljuk szent Jeromos jeligéjét: »Valaki Szent Péter tanszékéhez csatlakozik, azt magamhoz ölelem!«... arról, hogy szent meggyőződésünk egy égedelme, egy fogadalma a látóval: »Én ugyan Sionért el nem hallgatok, és Jeruzsálemért nem nyugszom, migcsak, migcsak azt nem látom, hogy az ő Igaza felragyog mint a villám fénye s Üdvözitője fennen világol, mint a fáklya lángja.« (Iz. 62. 1.) Éljen, éljen!

*

Nogáll püspök üdvözlő beszédére a nuncius következőleg válaszolt:

Megköszöni az üdvözlő szavakat, kiemeli, hogy a Szentszék mindig kiváló rokonszenvvel viseltetett a magyar nemzet iránt s dicsőségesen uralkodó szentatyánk is a lovagias magyar nemzetet »kiválóan szeretett fiainak« (praedilecti filii) tekinti. Kivánja, hogy hazánkban a felzaklatott kedélyek nyugalma mielőbb helyreálljon; kiván a mostani küzdelmes időkben a kath. klerusnak erőt és kitartást, a magyar hazának pedig anyagi és erkölcsi felvirágzást.

*

Ezután megtörténtek a bemutatkozások. A nuncius kezett szoritott mindenkivel s többeket megszólitásával tüntett ki és barátságos beszélgetésbe ereszkedett,

A tisztelgések ezen pontja ezzel véget ért.

---

de ez a neszre felriadva ugrik fel székéről és oh káprázat: szinről-szinre ott áll előtte — Jenő.

A meglepetés kiáltása hangzik Olga ajkairól s kezével elfödi arczát, hogy könnyeit elrejtse.

Jenő közel lép hozzá, gyöngéden levonja kezét arczáról, hogy szemeibe tekinthessen s látva a könytelt szemeket, a bánatos arczot, homloka elborul s megdöbbenve szól:

— Az Istenért mi lelt szeretett Olgám?! Azért nem tudattalak, hogy ma nálad leszek, mert megakartalak lepni. A hosszu utazás alatt annyit ábrándoztam a viszontlátás boldog perczeiről és ime oly szenvedőnek találtak, hogy látásodra szivem összeszorul. Szólj az égre! mi borzasztó dolgok történhettek veled.

Olga fölveszi az asztalról a »Boldogtalan leány« levelét s szó nélkül átnyujtva, hangos zokogás közt rogy székére.

Jenő átfutja a sorokat s arczát a harag pirja önti el.

— Hah! nyomorult ember! — gondolja magában — az állás, melyre te is pályáztál általam fog betöltetni; ezért bosszut forraltál ellenem.

Aztán megpillantván az asztalon az Olgá által irt neki czimzett levelet, fölveszi és felbontva, azt is átolvassa.

Arczán a szomoruság és öröm vegyülékével közelit a zokogó leányhoz, mellé ül s igy szól:

— Az a »boldogtalan leány» nem létezik. A levelet egy ellenségem irta, — ki előtt nem volt titok, hogy te mennyasszonyom vagy, — meg akarván mérgezni boldogságomat. De a mennyire szomorkodom a fölött, hogy azt a vádat elhitted rólam, s a mennyire fáj, hogy ily szenvedőnek látlak, ép annyira örömömre szolgál, s jótékonyan hat lelkemre a gondolat, hogy te oly nemes nagy lélek vagy, aki képes más boldogságáért feláldozni szerelmét s boldogitó reám nézve az a tudat, hogy oly igazán szeretsz engem, mert érettem drága könnyeidet hullatod.

Aztán székét közel vonva a leányhoz, ennek kezét két keze közé fogva ekép folytatja:

— Most nézz szemembe s szólj: képesnek tartasz-e engem arra, a mivel abban a levélben vagyok?

Olga mélyen belenéz azokba a nemes jellemét tükröző kék szemekbe s mint midőn zivataros nyári idő után a felhő foszlányok közül előbukkan a fénylő nap, s meleg csókjától felszikkad a könyázott föld, ugy derült fel elborult arcza s szemei — melyekben még könnyek ragyognak — boldogságtól sugározva tapadunk a forrón szeretett férfi arczára.

— Te jó vagy, nemes vagy, igaz vagy! mondja a legtisztább szerelem hangján.

Jenő karjait kitárva kebelére öleli s beszél hozzá a boldog jövőről, mely reájuk mosolyog, mig neki ott nyugszik feje a szeretett férfi nemes keblén.

A válságos, kinos perczek eltüntek, felváltva a határtalan boldogság perczei által.

———

Folytatás a mellékleten.

Ezután Pável Mihály gör. kath. püspök vezetése alatt a gör. kath. káptalan és papság tisztelgett. Pável püspök latín nyelven üdvözölte Agliárdit.

Beszéde magyar nyelven a következőleg hangzik

Nagyméltóságú Apostoli Nunczius Úr!

Mint az apostoli Szentszéknek rendithetlen hivei örömmel ragadjuk meg az alkalmat, hogy Excellentiádnak, mint az apostoli Szentszék képviselőjének körünkben való megjelenése alkalmából mély hódolatunkat és az apostoli Szentszék iránt folyton táplált tántorithatlan ragaszkodásunkat nyilvánitsuk. Kérve kérjük Excellentiádat, hogy az apostoli Szentszék iránti hódolatunkat, legőszintébb s változhatatlan ragaszkodásunkat és hithüségünket ő Szentségének tolmácsolni méltóztassék. Kérjük továbbá azegek Urát, hogy Excellentiádat az anyaszentegyház javára számos éveken keresztül boldogúl éltesse. Magam és papságomat, valamint hiveimet is kegyes jó indulatába ajánlva, esedezem, hogy úgy engem, mint megyebeli papjaimat és hiveimet apostoli áldásban részesiteni kegyeskedjék.

*

A nunczius igy valaszolt:

Üdvözlő szavai annál kellemesebben érintettek engem, mint az apostoli Szentszék képviselőjét, mert azon jeles egyházfő ajkairól hangzottak el, kinek hithűsége, engedelmessége s kitünő ragaszkodása az apostoli Szentszék iránt ő Szentsége előtt igen jól ismert. Annál nagyobb örömmel veszem Excellentiádnak s klerusának az apostoli Szentszék iránti őszinte ragaszkodását, mert ezen klerus példás viselete, tudományossága s főleg hithűsége garanczia arra, hogy az idők viszontagsága által az egyháztól a scismára defectionált nyájat a katholikus egyház kebelébe ismét visszatereli, mi az az apostoli Szentszéknek is legfőbb gondja. Az apostoli Szentszék iránti rendithetlen hithüségüket s ragaszkodásukat szivesen fogom tolmácsolni ő Szentségének s örömmel részesitem mindnyájukat s püspöki gondjára bizott hiveket az apostoli áldásban.

*

A bemntatások után a tisztelgés véget ért.

A kir. jogakadémia tanári karát dr. Bozóky Alajos igazgató vezette ki a következő beszédett intézte a pápai követhez:

Excellentissime ac Reverendissime Domine Nuncie Apostolice!

Cum Civitas Sancti Ladislai Regis condam Hungariae rarissima ista occasione gaudet, quod Excellentiam Vestram intra mutos suos salutare fortunam habeat, Regiat Academia Juris quoque optavit summa cum devotione sinceram salutem suam Excellentiae Vestrae offerre, ardenter cupiens, ut quas apud elati animi Eminentissimum Dominum Cardinalem nostrum horas acturus sit, incunda memoria teneat.

Deus ter aptimus Excellentiam Vestram sanam incolumem sospitemque quamdiutissime conservet!

Vivat!

A beszéd magyar forditásban ekként hangzik.

Nagyméltóságu és Főtisztelendő Apostoli Nunczius Úr!

Midőn Szent László egykori magyar király városa azon ritka alkalomnak örvend, hogy Nagyméltóságodat falai közt üdvözölni szerencséje van, a kir. jogakadémia is kivánta legőszintébb üdvözletét Nagyméltóságodnak tolmácsolni, forrón óhajtván, hogy azon órák, melyeket fenkölt lelkü bibornokunk ő Eminenciájánál tölt, kedves emlékében maradjanak. A háromazon jóságos Isten tartsa meg Nagyméltóságodat egészségben, lankadatlan erőben és jó kedélyben számos évekig!

Éljen!

*

Erre a nunczius a következőleg válaszolt:

Surat me percepisse Anius Academiae Inris votes. Vos inri cludetis et institiae, quae regnorum fundamentum est. Inris studio incombitis, illius inris, quod Romani in Codice, in Intitutionibus Pandectis et Novellis aliisque inris fontibus tanta cum laude colebant; et cuius titulo ipsa vestra Academia quasi Romana appellati miratur. Huic inri et institiae pro munere vestra in hac eelebri Academia incumbite tub antpiciis celeberrimi vestri Principis (Cardinalis); hinusque regni filios ad emollementum ecclesiae, patriae et societatis in institiae et inris scientia erndite.

Vivatis!

A beszéd magyarul:

Örömmel vettem ennek a jogakadémiának üdvözletét. Ti a jogot tanulmányozzátok és az igazságot, mely az államok alapja. A jognak, annak a jognak tanulmányozásával foglalkoztok, melyet a rómaiak a codexen, az institutiókban és a novellákban és egyéb forrásokban annyi dicsőséggel müveltek és melynek czime alatt a ti Académiátok is mintegy a római académia elnevezésére igényt tarthat. Hivatástokhoz képest csak müveljétek a jogot és igazságot ezen jeles académiában a ti hires vezéretek (a bibornok) auspiciumai alatt és neveljétek e hazának fiait a jog és igazság tudományában az egyház, a haza és a társadalom javára.

Éljetek!

*

A beszéd után Dr. Bozóky Alajos bemutatta a tanárokat. kikkel a nunczius sorban kezett fogott, mindegyikhez intézve egy egy szives szót.

*

A róm. kath. tanitó testületet Palotay László apátkanonok, egyházmegyei tanfelügyelő vezette, ki latin nyelven intézett beszédet a nunciushoz.

A beszéd magyar forditásban következőleg hangzik:

Szivünk mélyéből örvendünk Excellentiád jövetelén; mert Excellentiád személyében ő Szentségének Apostoli követét hódolattal üdvözöljük. Megjelentek itt a kath. elemi iskolák tanitói, kik az anyaszentegyház és ő Szentsége iránt rendithetlen hűséggel viseltetnek, és irányában a hit és erkölcsbeli dolgokban, akár csak Krisztus iránt engedelmességüket, Excellentiádnak pedig, mint ő Szentsége helyettesének köteles hódolatukat tanusitják. A kath. egyház kebelén nevelt tanitók jelentek itt meg mint a kik a zsenge ifjuságot nem csak a világi alapismeretekre oktatják, hanem azt a hit és erkölcsbeli dolgokban mézédes anyatejjel, vagyis az egyház tiszta tanával táplálják. Megjelentek alázatosan kérve Excellentiádat, hogy őket megáldani és az anyaszentegyház s ő Szentsége iránti ragaszkodásukat dicsőségesen uralkodó szent Atyánk előtt tolmácsolni méltóztassék.

*

Erre a nunczius következőleg válaszolt.

Hangsulyozta, hogy a tanitói kar igenis oktassa a hiveket a tudományokra. »Nyujtsátok a kisdedeknek a hit romlatlan anyatejét, hogy boldogok legyetek tanitók és tanitványok nemcsak a földön, hanem velem együtt a más világon is.« Megigérte azonkivül a nunczius, hogy hódolatuk kifejezését is totmácsolni fogja a Szentszéknél.

*

Ezután a káptalani tisztikar és a katholikus hivek tisztelegtek Dencs János esperes plebános vezetése alatt, ki a következő beszédet intézte a nunciushoz:

Nagymélt. és Főtiszt. Apostoli nunczius, Kegyelmes Érsek Ur!

Mint e város hiveinek küldöttei a legnagyobb tisztelettel és nagyrabecsüléssel jelentünk meg Excellentiád előtt, hogy a szentszék és szentatyánk: a Római Pápa, Jézus Krisztusnak földi helytartója iránti ragaszkodásunkat, engedelmességünket, tiszteletünket és kegyeletünket nyilvanitsuk. Szivből kérjük a mindenható Istent, hogy szentatyánkat az egyház dicsőséges kormányzatára még sok éven át boldogul tartsa meg, ellenségeit alázza meg; nyujtsa neki mindenható karját, hozzon mielőbb dicsőséget és győzelmet az egyházra, melyért örömest türjük a nap terhét és hevét életünk utolsó pillanatáig. Éljen Szentatyánk Leo a pápa-király. Excellentiádat pedig nagyon kérjük, hogy fontos és nehéz feladatunkhoz főpapi áldását adni kegyeskedjék.

*

A nunczius következőleg válaszolt:

Örömét fejezte ki, hogy a kath. hivek küldöttségét fogadhatta, s a kath. hithez és a szentszékhez való ragaszkodás kifejezését hallhatta. Maga részéről is köszöni az üdvözletet és szives örömest adja a tisztelgőkre áldását. — Ezután a küldöttség tagjainak bemutatása következett.

*

A bemutatkozásoknál Serényi Gusztáv nyugalmazott rendőrfőkapitány olaszul beszélgetett Agliardival, kinek igen jól esett, hogy itt Nagyváradon már többekkel volt alkalma hazája nyelvén beszélgetni.

Minden tisztelgésnél a nunczius mellett jelen volt az ő titkára és Bundala Mihály papnöveldei lelki igazgató.

A fennebbi tisztelgések után Agliardi visszavonult lakosztályába, hol féf 12 után Pokorny Herman altábornagy tette nála tiszeletét, kivel mintegy 10 perczig élénk franczia társalgásba bocsátkozott.

Az altábornagy látogatását a nunczius még a déielőtt folyamán viszonozta.

*

Az ebéd.

Déli 1 órakor a nunczius tiszteletére a bibornoki rezidencziában nagy ebéd volt, melyen 39-en vettek részt.

Ott voltak: Sal Ferencz kir. tan. polgármester, Pokorny Hermann altábornagy, Virányi

Géza m. kir. honvédalezredes, Konja Sándor cs. és kir. ezredes, dr. Bozóky Alajos, kir. tan. jogakadémiai igazgató, Schlauch Nándor uradalmi jószág kormányzó, Mallász József pénzügyigazgató, Pável Mihály gör. kath. püspök, Rimanóczy Kálmán, Ragány János városi főszámvevő, dr. Korda Kálmán, Géczy Lajos, Nátafalussy Kornél kir. tankerületi főigazgató, Kotunovics Sándor főgymnasiumi igazgató, gróf Montagnini de Mirabella Károly a nunczius titkára, Hartmann József állomásfőnök, dr. Schveiger Ede, Bundala Mihály, Vela Pál, dr. Laurán Agoston, Kőváry Tivadar gör. kath. kanonokok, Wolafka Nándor prépost-kanonok, Bunyitay Vincze, Palotay László, Andrássy János, Radnay Farkas, Schieffner Ede, Széchenyi Jenő, Winterhalter Antal, Zajnay János, Winkler József l. sz. kanonokkk, dr. Nogáll János püspök és Hoffmann Henrik központi uradalmi intéző és az udvari papság.

Az asztalfőn ült a bibornok, jobbján a nunczius, balján Pável Mihály gör. katholikus püspök.

Az ebéd menüje a következő volt:

Császár leves.
Fogas tártár mártással.
Vaddisznó rózsalekvárral.
Rostboeuf körzettel.
Schmankerl koch leöntve.
Töltött csirke salátával.
Vegyes fagylalt.
Sütemények.
Dessert.
Fekete kávé.

A hatodik fogásnál felállott Schlauch Lőrincz, a biboros házigazda s a következő nagy hatásu latin nyelvü szónoklatában először a pápára üritette poharát.

A beszéd a következő:

Testatissima sunt profundae venerationis ac homagialia sensa quibus sinceri catholici Regni Hungariae ac iis junctim fideles huius dioecesis erga Sedem Romanam feruntur.

Non nova, sed aviticae haec sunt traditionis mommenta, et quod patrum fides inconcusse nobis transmisit, id religioni ducimus integre conservandi, imo glorificandi.

Natione hungari, religione catholici utriusque amorem uno corde complectentes et hodie toto animo ferimur in centrum unitatis, quod in sancta ac venerabili persona Sanctissimi Patris Nostri Leonis XIII. priscae virtutis testatissimaeque prudentiae Summorum Pontificum haerede ac columna cernui admiramur.

Haec sensa dum devotissimo obsequio hodie nuncupamus, nova haec signamus vota: ut quem divina providentia tantum Pontificem fecit, Eundem annis ac fortuna diu felicem esse sinat.

Szentséges Atyánkat XIII. Leo Pápát a Mindenható Isten egyházunknak és az emberiségnek még hosszu éveken át tartsa, éltessə!

Magyar forditásban:

Nyilvánvalók a legmélyebb tiszteletnek és hódolatnak érzelmei, melyek Magyarország őszinte igazi katholikusait s velük egyesülten ezen egyházmegye hiveit a római szent szék iránt eltöltik.

Nem ujak ezek, hanem az ősi hagyománynak nagyszerü emlékei és amit az ősatyák hite rendületlenül hagyott reánk, azt vallásos kötelmünknek tartjuk épségben föntartani, sőt dicsőséggel tetézni.

Mint a magyar nemzet és a katholikus vallás tagjai, mindkettőnek szeretetét egy szivünkbe zárva, ma teljes lelkünkkel az egység középpontja felé fordulunk, mit szentséges Atyánknak, az őserényü és ragyogó bölcseségü XIII. Leonak szent és tiszteletreméltó személyében a legfőbb pásztorok örökösében és oszlopában hódolva csodálunk.

Midőn ezen érzelmeinket ma a legkegyeletesebb hódolattal megszólaltatjuk, megujitva adunk kifejezést azon hő kivánságunknak: hogy akit az isteni gondviselés oly nagy pápává tett, engedje annak korban és sorsban tartós boldogságot.

*

Szentséges Atyánkat XIII. Leo Pápát a mindenható Isten egyházunknak és az emberiségnek még hosszu éveken át tartsa és éltesse!

A beszédet állva hallgatták végig s perczekig tartó frenetikus éljenzés tört ki, a katonazenekar rázenditette a tust, mire a bibornok folytatólag felköszőntötte magas vendégét is.

A beszéd igy hangzik:

Sentimus Excellentissime Domine Archiepiscope ac Nuncie Apostolice, peculiari animi voluptate ac gratitudine pretium hodiernae Tuae praesentiae.

Est enim haec pignus sollicitudinis, qua Sanctissimus Dominus Noster nationem hungaram complectitur, Cuius in Te Excellentissine Domine! hic eximium dignissimqm-que Repraesentantem veneramur; — est haec tessera magnae Tuae mentis, dum scientiarum theoligicarum ae profanarum egregie qnarus e re duxisti immediata intiutitione cognoscere zelum cleri hungarici eiusquae amorem litterarum, quibus famam ae gloriam pristinarum, virtutum in hodie salvam illibatamque servare conatur; — est haec demum documentum insignis benignitatis Tuae, qua non honorem — quo secus ultro gloriaris — quaerens, sed honorem amplissimum tribuens, hanc sedem episcopalem prae caeteris ornare dignabaris.

Salve igitur ac Ave! Hospitalitatem offerimus omni exceptione majorem, est enim — hungara; animos Tibi offerimus catholicae fidei ac Sacrae Sedi addictissimos; — amorem Tibi offerimus, qui altam Excellentiae Tuaé personam sincera veneratione complectitur, nihil alind petentes quam ut benedicta sit horarnm hic exantlatarum memoria.

»Di Tibi dent annos, a Te nam caetera sumes

Sint modo virtuti, tempora longa tuae!«

Magyar forditásban:

Kiváló lelki gyönyörrel és hálával érezzük nagyméltóságu érsek és apostoli nunczius ur mai jelenlétednek becsét.

Ugyanis záloga ez annak a gondosságuak, melylyel szentséges Atyánk a magyar nemzet iránt viseltetik, akinek Te benned nagyméltóságu ur kitünő és igen méltó képviselőjét tiszteljük, tanuság — jele ez a Te fenkölt szellemednek, aki mint a theologiai és világi tudományokban kimagaslóan otthonos, méltónak itélted közvetetlen szemlélet utján megismerni a magyar papság buzgóságát s tudományszeretetét, melyekkel az ősi erények dicsőséges hirnevét manapság is épségben és szeplőtelenül föntartani törekszik.

Bizonysága ez végül kiváló kegyességednek, melynél fogva nem dicsőséget, melynek fénye ugyis körül ragyog, keresve, hanem a legnagyobb megtiszteltetést adva, ezt a püspöki széket mások előtt kitüntetni méltóztattál.

Légy üdvöz tehát és Udv neked!

Hamisitatlan vendégszeretettel fogadunk, mert ez magyar jellemvonás; kitárjuk előtted a katholikus hithez és a Szentszékhez hozzáforrt lelkünket; bemutatjuk szeretetünket, mely Nagyméltóságod magas személyét őszinte tisztelettel öleli át és semmi egyebet nem óhajtunk, csak azt, hogy áldott legyen az itt átélt órák emlékezete.

»Di' Tibi dent annos a Te nam caetera sumes.

Sint modo virtuti, tempora longa tuae.«

(Magyarra átforditva e distichon:)

Adjon az Ég nagy kort, hisz a többi birtokod ugyis;

Érdemes évidben érd el a messze határt!«

Értelme magyar prózában: Isten adjon Néked számos éveket, a többi amugy is önmagadban meg van, nyuljon érdemes müködésednek hosszura határa.)

Erre Agliardi az apostoli királyért és a szives házigazdáért üritette poharát.

A beszéd ez:

Eminentissime Princeps!

A mióta hallottam jelességedről s megismertelek Téged rendkivüli mód becsüllek s szeretlek; a mióta Téged az isteni Gondviselés XIII. Leo pápa által a biboros gyülekezet tagjainak sorába vezetett, égett bennem a hő vágy, otthonodban, püspöki székhelyeden hódolva s tisztelve látni Téged.

Nem hiába mondtad. hogy sajátos magyar vonás a vendégszeretet, annak hóditó varázsa környez itt engem nálad, Krisztusban testvéreink a püspökök, a jeles, mindkét szertartási papság s a derék világiak társaságában.

Magyarországot látom itt; Magyarországnak tündöklő egyházfejedelmét üdvözlöm hódolattal s lelkesülten itt; a szt. István által megingathatlan alapra helyezett magyar haza iránt odaadó szeretettel s becsüléssel ölel át, Téged a nagy Leó, kinek szivéből szólok, midőn megragadta ezt a kedv s alkalmat a magyar apostoli felséges nagy király iránti tántorithatlan mély hódolatom kifejezésével Ő Felségére emelve poharam, hódolva köszöntlek Téged is!

Isten éltessen boldogul, soká!

Ezt a beszédet is állva hallgatták végig, a felzuduló éljenzések közepette a katona zenekar elkezdte a »Hazádnak rendületlenül«-t.

Az ebéd emelkedett hangulatban folyt le, több felköszöntő nem volt. Agliardi az ebéd alatt folyton majd latinul, majd francziául társalgot környezetével.

Titkára pedig nagy nyelvészeti tudományával és szellemes társalgásával valósággal elragadta az összes jelenvoltakat.

Ebéd alatt a 37-ik gyalogezred kitünő zenekara szolgáltatta a zenét.

A müsor a következő volt:

1 Mascagnini: »Nyitány és Siciliana«, a »Parasztbecsület« cz. operából.
2. Thomas: a »Mignon« opera nyitánya.
3. Rubinstein: »Bajadér-tánrz«, a »Feramors« cz. operából.
4. Bachó: »Magyar ábránd.«
5. Zeller: »Sei nicht bös'«, dal az »Obersteiger« cz. operettből.
6. R. Leoncavallo: Nagy ábrán a »Bajazzó« operából.

Ebéd után átvonul a társaság a zőld szalonba, hol az inasok körülhordták a fekete kávét, szivarokat és benedictinert, mialatt a katonazenekar a »Säkkingeni trombitás«-t játszotta. A társaság a legvidámabb hangulatban még mintegy félóráig volt együtt, mig végre a Rákóczy induló intonálása közben elöállott a kocsi s a nunczius indult a papnövelde meglátogatására.

A papnöveldében.

Délután 4 órakor volt az első látogatás és e szerencsében a papnövelde részesült. A papnövelde kapujánál az intézeti tanárok és előljárók várakoztak a magas vendégekre, élükön Palotay László kanonok igazgatóval. Az első kocsin a bibornok és vendége foglaltak helyet, jobkról az előbbi. Kiséretükben voltak Wolafka Nándor cz. püspök, Montagnini titkár, Bundala

Mihály pápai kamarás, Fetser és Szemethy udvari papok. A lépcsön felállitott növendékpapok kitörő lelkesedéssel, magyaros, szünni nem akaró éljenzéssel fogadták őket. A bibornok és a nunczius néhány perczet a kápolnában töltöttek s onnét a nagy terembe mentek, hol a növendékek dalárdája a pápai hymnuszt olaszul énekelte, mi a nunczíust igen kedvesen lepte meg. A növendékek egyike: Nyári Ignácz IV. éves theologus a következő beszéddel üdvözölte a vendéget:

Kegyelmes és Főtisztelendő Érsek.
Apostoli Követ Ur!

Emberi nyomoruságunk szerelmes Megváltója és Orvosa, hogy gyarló és állhatatlan szeretetünknek táplálékot adjon, t. i. maga jelenlétét, csudálatos igazán isteni módon akart velünk maradni a századok végeztéig.

Ki beszélhetné el Isten hatalmát, azon szeretetnek égedelmét, amely a kicsiny kenyér fátyla alá rejtekezve gyönyörüségét találja az emberek fiaival való társalkodásban? Oh valóban áldott e fiaknak kenyere! . . . De, amint szent hitünk tanitja, nem csupán ezen kenyérrel él az ember, Krisztus övéi között nem csak igy van jelen. Krisztus a Mester, Krisztus a lelkek jó pásztora azon boldog apostol sirjánál székel kinek hitéért, hogy meg ne fogyatkozzék imádkozott, kinek szeretete hármas bizonyságáért legfőbb pásztori hatalmát átadta. Ki az, aki meg nem indul Krisztus e kettős jelenléte láttára?

Ime Kegyelmes Urunk, előtted állanak Krisztus e kettős jelenlétének jövendő hirdetői, előtted állunk, szenteknek méltatlan unokái; ezen ezredéves ország gyermekei, melyet az Apostoli Szentszék adta angyali korona fénysugára ragyog be, amelyet Sz. Istvánnak az első királynak Sz. Lászlónak, akié e föld, e város, melyben lakunk, Sz. Erzsébetnek, Sz. Imrének, az ifjuság e szüz virágának s annyi más szentnek dicsősége ékesit; előtted állunk fiai ezen maroknyi nemzetnek, amely Istenem s atyáink vérén kivül, melytől ázva ázott e szent föld, a Szentszéknek köszönheti, immár ezredéves, annyi tatár és török pusztitás, az idők annyi kárhozatos viszontagságai között való csudálatos fennmaradását.

Ki választhat el tehát minket, kegyelmes Urunk minket, Krisztus e kettős jelenlétének hirdetőit, e szent föld fiait, az Apostoli Szék szeretete, tisztelete, engedelmességétől?! Oh sem élet, sem halál, sem halál sem mélység, sem magasság, sem semmiféle teremtmény nem választhat el minket a Vatikán hegyétől, amelynek lábától való áldott eljöveteledet, Kegyelmes Urunk imhol ünnepeljük! Ki lehetne tolmácsa azon érzelemnek, amely szivünk mélyéből tör elő s e szókra nyitja ajkainkat: Kegyelmes Urunk mutasd meg nekünk a Boldogságos Atyát! Szólj, esennen kérünk mondjad: aki engem lát, látja az Atyát is, és áldj meg bennünket! Áldj meg, hogy bátor harczosai legyünk azon küzdelemnek, melynek zászlaját a Vatikán hegyén lobogtatja a szél, azon a hegyen, amely amint Izaiás mondja minden más domb fölé emelteték, amelyről visszahangzik az egész világra: éljen Leo, az Oroszlán Juda törzséből üdv és győzelem szálljon reá!

A nunczius válaszában lelkesitette a fiatal levitákat, hogy ne csak hirdetői legyenek a hangoztatott igazságoknak, hanem egyuttal bátor harczosai az egyház szabadságának s a magyar haza javának, dicső püspökük példájára, ki a bibornoki kollegiumnak oly előkelő tagja. Buzditja őket ennek a földnek a szeretetére, amelyet a szentszék atyai jóságának annyi jelével halmozott el; utal különösen ezek gyöngyére, az apostoli koronára. Kivánja, hogy egyek legyenek Péter székével, hogy egy legyen jutalmuk is a jól megharczolt harcz után.

A kispap üdvözlő beszédét gyönyörüen leirta dr. Némethy Gyula lelkiigazgató pedig müvészi kivitelü initialeval diszitette. Ezt, valamint három sikerült fotografikus felvételt emlékül elvitt magával a nunczius, kit mindnyájan lekisértek a kapuhoz, hol kocsira ülve folytatták utjokat a

A Nogáll-intézetben.

A szegények negyede se látott még olyan fényes ünnepélyt, mint amilyen fél öt tájban lefolyt a Nogáll-intézetben.

A biboros elvezette illusztris vendégét arra a helyre is, ahol Nogáll püspök páratlan atyai szeretete immár évek óta táplál egy évről-évre növekvő nagy családot. Maga az alapitó és fenntartó püspök fogadta az egyházfejedelmeket az oszlopos bejáratnál, kinek halhatatlan érdemeire a biboros püspök többször figyelmeztette ő szentsége követét. Kunz Gusztáv megható figyelméből minden folyosó szép futószőnyeggel ékesitve, jobbról-balról fiuk és lányok hatalmas két sorozata. Ott benn a kápolnában nemzeti szinü szalag a vállán, nemzeti zászló kezében, egy bátor kis gymnazista: Völgyi Péter fogadta a vendégeket klasszikus latin beszéddel, melyben röviden elmondotta, hogy ők Szent-Vincze oltalma alatt növekednek az egyház és haza rajongó szent szerelmében. Tiszta magas hangja csak ugy csenget a zsufolásig telt kápolnában, igen, igen megható jelenet volt ez. Hisszük, hogy mindazok szive nagyot dobbant, akik a halhatatlan főpap atyai oltalma alatt nőttek valaha itt az intézetben lelkes hazafiakká s az anyaszentegyház hü gyermekeivé; azoké is, akik távol voltak, s akiknek lelke hisszük, megérezte azt a szent érzelem hullámzását, amely az érdem ily szép jutalma és elismerése láttára támadt a hálás szivekben. »Mindenét elosztotta«, mondá a biboros püspök a követnek. »No maradt még nekem is valami«, felelé a jótékony főpap.

A leány- és a finevelő intézetet részletesen megvizsgálta a nunczius, azután a bölcsődét is, mialatt a folyósókról hatalmasan visszahangzott a gyermekek magas csengő éneke: »Hol szent Péter« . . . »Isten áldd meg a magyart« egymásután hangzottak el. Az ünnepély végén a nunczius áldást adott először az egész sokaságra, másodszor a főnöknőre, mint akinek az áldásra tekintve nehéz föladatát nagy szüksége van. Az utczán összeverődött néptömeg menet és jövet megéljenezte a vendégeket, akik emelkedett hangulatban hagyták el a szeretet tanyáját.

Az Orsolya-zárdában.

Sürü tömegekben özönlött a városunk magas látogatója iránt érdeklődő közönség már a korai délutáni órákban az Orsolya zárdának Apácza-utczán levő bejárata felé, hiszen már a reggeli órákban tudta mindenki, hogy Agliárdi mely helyeket fogja meglátogatni, ezen helyek közé tartozott Nagyvárad városának több mint egy századot átélt s e város nevelési szent ügyének felvirágoztatásán fáradozó sz. Orsolya-zárda.

Negyed 6 órakor érkezett a magas vendég a biboros-püspök kiséretében dr. Wolafka Nándor vál. püspök s debreszeni prépost-plébános, Bundala Mihály budapesti központi papnevelői lelkiigazgató, C. Montagnini di Mirabelló Károly a nunciatura titkára, Fetser Antal szentszéki jegyző, dr. Szemethy Géza püspöki iktató és többek kiséretében az intézet bejárata elé.

A bejárat előtt Palotay László egyházmegyei tanfelügyelő, Denes János esperes-plébános, Zeley János apátkanonok, zárdagondnok és Makucz Ernő zárdalelkész, továbbá a bejáraton belül a zárda fejedelemasszonya Mária Petronella és Mária Philomena üdvözölték az érkező magas vendégeket.

Az apostoli nunczius és bibornok-püspök leszállva a kocsiról, az intézet bejárata felé tartottak, hol liliomot és sárga-fehér pápai zászlót vivő leánykák által vezetve, egyenesen a zárda templomába mentek; belépve a templomba az orgona kellemes accordjai mellett az előre elkészitett imazsámolyra letérdelve rövid imát végzett a nunczius s azután körültekintve kissé a templomban Ngos és ftdő Herner Mária Petronella koronás arany érdemkereszttel diszitett fejedelemasszony lakása felé tartottak a magas vendégek, hol Mária Philomena zárdaszüz franczia nyelven üdvözölte a magas látogatókat a fejedelemasszony és társnői nevében, distingvált kifejezésekkel köszönve meg a magas látogatásban nyilvánuló nagy kegyet, kivánva, hogy a jó Isten tartsa meg dicsően uralkodó szent Atyánkat és az ő apostoli követét az egyház ügyeinek védelmére s annak javára, mely után bibornok-püspökünk bemutatta kedves vendégének egyenkint a zárda szüzeket, kiket ő kegyesen kézcsókra bocsátott. Itt rövid cerclét tartva a t. szüzek és fehér ruhás lánykák, meg a többi iskolai növendékek sorfala között az intézet diszterme felé haladtak a magas vendégek; a diszterem valóságos zászló és virágözönben úszott; szemben a főbejáróval a pápa, király és Seklauch biboros képe sárga-fehér guirlande-októl környezve egy remekül összeállitott virággroupból emelkedett ki; középen értékes szőnyegek takarták a padlózatot, hol kényelmes zsölyeszékek kináltak pihenőt az érkező kedves vendégeknek.

Az apostoli nunczius ő Excellentiája belépvén a diszterembe, az intézet énekkara zongora kiséret mellett rázendité a pápai Hymnuszt; melyből két versszakot adva elő. Ajtay Margit intézeti növendék, polgári iskolai III. osztályu tanuló lépett ki társainak sorából és egy született franczianak is becsületére váló kiejtéssel igen sikerült beszédben üdvözölte a Pápa-király apostoli követét, benső érzéstől áthatottan köszönte meg a magas látogatás kegyét, biztositva egyuttal a magas vendéget az intézet lakóinak és bejáró növendékeinek a sz. szék iránti odaadó tisztelete és szeretetéről. Majd Egner Irén III. éves képezdésznő magyar nyelven intézett rövid beszédet kedves vendégünkhöz, ki nem csak a nagyok és hatalmasok palotáit keresi fel, hanem e szerény intézetet is szerencsélteti magas látogatásával, hogy fenkölt szellemének jótékony sugaraival megvilágitsa az ösvényt, melyen haladva sz. egyházunk feje iránti tiszteletünk csak ujabb tápot nyer.

A magyar üdvözlő beszéd elhangzása után felhangzott a növendékek énekkarának ajkairól az »Isten álld meg a magyart« magyar nemzeti Hymnuszt, mi oly nagy lelkesedést keltett, hogy még a jelenvoltak is egyesiték éneküket a növendékekével s mint egy imaszerü sóhaj szállt fel az égbe, hogy Isten, a magyarok Istene áldja meg az országot.

Az ének elhangzása után az apostoli Nunczius a jelenlevő növendékekre apostoli áldását adta s őket kézcsókra bocsátva, kiséretével együtt a legjobb benyomások között távozott az intézet falai közül, hol annyi nemes lélek szenteli életét és önzetlen önfeláldozó munkásságát a vallásos magyar nemzeti nevelés szent ügyének.

A szerenád.

Este 8 órakor szükebb körü vacsora volt melyen csupán a nunczius, a bibornok és az udvari papság voltak jelen.

A vacsora tartalma alatt az iparos ifjak dalköre szerenádot adott a rezidenczia udvarán a nunczius tiszteletére.

A müsor a következő volt:

1. Király hymnusz.
2. Lorely.
3. Magyar népdal egyveleg.

A rezidenczia udvarán nagy közönség gyült össze élvezettel hallgatva a nagy szabatossággal előadott szép énekdarabokat.

A mai nap programmja.

A nunczius reggel fél nyolczkor misét mond a rezidenczia házi kápolnájában.

Délelőtt 10 órakor megtekinti a kir. jogakadémiát, hol dr. Bozóky Alajos igazgató latin nyelven üdvözli, ezután meglátogatja a főgymnásiumot, a praemontrei rend társ házát, 11 óra után visszaadja a látogatást Pável Mihály gör. kath. püspöknek s egyuttal megtekinti a gör. kath. székesegyházat.

Déli 1 órakor ebéd.

Délután 3 órakor a Szent József-intézet és a gör. kath. finövelde megtekintése.

Délután 4 órakor az ujvárosi apáczazárda és kisdedóvó nőképző intézet meglátogatása.

Este 8 órakor szükebb körü vacsora.

NAPTÁR.

— Április 24. —

Szerda. Róm. kath. György vt. Prot. György. Gör. kel. ápr. 12. Vazul pk. Izr. Nisan 30. Rosch. Chod.
Nap kél 4 óra 43 p., nyug. 6 óra 43 percz. Hold kelte 4 óra 7 p. nyug. 6 óra 28 p.

April 28. A nagyváradi szőlőbirtokosok közgyülése.
„ **28.** A polgári kör közgyülése.
„ **28.** A szépitési egylet közgyülése.
„ **29.** A nagyváradi kereskedelmi kóroda-egylet évi közgyülése.
Május 1. A szini-idény megnyitása.
Jun. 4. Középiskolai tanulók kerületi tornaversenye Nagyváradon.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:
Kiss Dávid kereskedése **Fő-utcza,**
Sonnenwirth-féle bazárban **Fő-utcza,**
Kádár és Kiss czégnél **Kishid-fő,**
Kutasi D, papirkereskedésében **Uri-utcza,**
Pauker Dániel papirkereskedésében **Kis-piacz,**
Reich Sándor vegyeskereskedésében **Szent-János-utcza,**
Mezey János füszerkereskedésében **Körös-utcza.**
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utcza.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtatnak.

Az ünneplő Nagyvárad.

Lobogó diszt öltött tegnap Nagyvárad valamennyi kath. temploma, intézete, iskolája; kitüzték azonkivül a nemzeti lobogót azok is, ki nem engedték magukat terrorizáltatni a szabadelvü beteg áramlattól. Külső jelekkel is kimutatták, hogy a kath. egyház örömei az ő sziveiket is jóleső érzettel tölti el.

Hatalmas trikolor és fehér-sárga pápai lobogó leng a bibornoki palota ormán, fel van lobogózva még a székesegyház, a papnövelde, a káptalansor, a váradolaszii plébánia épület, az Orsolya és Szt.-Vincze zárda, a Szent-László templom, az ujvárosi plébánia épülete, az ujvárosi, olaszii, a várad-velenczei kath. iskolák, az irgalmas nővérek zárdája, az irgalmas szerzet háza, a kapuczinus zárda, a püspökségi uradalmi hivatal (zászlók és czimerek) a román püspöki lak és templom a gör. kath. finevelde, a Szent József-intézet, a kir. kath. jogakadémia és főgimnázium és számos magánház.

Egyszóval ünnepi hangulat uralkodott tegnap egész nap Nagyváradon. A nunczius iránti érdeklődés egy cseppet sem csappant meg a tegnapi napon sem és látogatásai közben mindenüvé óriási közönség kisérte. Holnap reggel hagyja el Szent-László városát a reggeli gyorsvonattal a magyar államvasutak igazgatósága által felajánlott szalonkocsiban és egyenesen Bécsbe utazik vissza.

A tegnapi programm lefolyásáról lapunk más helyén talál bő tudósitást az olvasó közönség.

* **A nunczius látogatásai.** A tegnapi est folyamán a nunczius nevében gróf Montagnóni titkára és Volafka Nándor prépost kanonok következőknél tették látogatásukat: Dr. Bozóky Alajos jog akad. igazgató, Virányi Géza m. kir. honvéd alezredes, Dr. Laurán Ágoston gör. katholikus kanonok, Dr. Kőváry Tivadar gör. kath. kanonok, Palotay László, Winterhalter Antal és Vinkler József l. sz. kanonokok.

* **A belga király — a pápánál.** A belga klerikális lapok azt a szenzációs hirt közlik, hogy a belga király Rómába utazik a pápa meglátogatására.

* **Szemle a honvédségnél.** Lahner ezredes, honvédkerületi parancsnok-helyettes — mint értesülünk — ma Nagyváradra érkezik. A főtisztet a honvéd tisztikar fogja fogadni, mely után a laktanyában szemlét tart.

* **Tisza Lajos beteg.** Tisza Lajos gróf, hosszabb idő óta ágyban fekvő beteg. Sulyosabb természetü vesebaj támadta meg, ugy, hogy a legnevesebb orvos-tanárokat hivták betegágyához.

* **A tábori papság.** A napokban jelent meg a közös hadsereg papságáról szóló kimutatás, melyből adjuk a következőket: A papság élén áll dr. Belopotoczky Kálmán, apostoli tábori helynök s trikalai felsz. püspök, nváradi kanonok, egy évtizeddel ezelőtt nagynevü tanár a bécsi Augustineumban. Az apostoli helynökség 1773-ban volt szervezve s dr. Belopotoczky azóta 12-ik főpásztora a hadseregnek. Közvetlen elődje volt dr. Gruscha, jelenlegi bécsi biboros érsek. A püspök tábornoki ranggal bir a hadseregben. — A tábori papság áll a főpásztoron kivül egy tábori konzisztóriumból, melynek tagja a szentszéki igazgató alezredesi ranggal és két titkár, az egyik őrnagyi ranggal, a másik századosi ranggal. Ezután jönnek a katonai plébánosok, kik valamennyien örnagyi rangban és a katonai kurátusok és katonai káplánok. kik kivétel nélkül századosi rangban vannak. — A tábori papság müködési köre 17 lelkészi kerületre oszlik, melyek élén egy-egy róm. kath. plébános áll.

* **Gömöry Oszkár kitüntetése.** A király dr. Gömöry Oszkár vallás- és közoktatásügyi miniszteri tanácsost, a kultuszminiszterium V.—VI.-ik ügyosztályának főnökét a Lipót-rend lovag-keresztjével tüntette ki, a felekezeti szakosztályban szerzett kiváló érdemeiért. A kitüntetett miniszteri tanácsos a kultuszminiszterium legidősebb tisztviselője.

* **A nunczius titkára.** A pápai követ titkára iránt is nagy érdeklődés mutatkozik Nagyváradon. Nemcsak kiváló, szellemes modorával, de rendkivül előnyös külső megjelenésével is ugy szólván meghóditotta azokat, akik abban a szerencsében részesültek, hogy vele, habár rövid időn át is érintkezhettek. Montagnini gróf tegnap déli 12 órakor Bundala Mihály központi papneveldei lelki igazgató társaságában kikocsizott a város megtekintésére és Nagyváradról előnyösen nyilatkozott. A rövid sétakocsizás után visszahajtattak a rezidenciába.

* **Tiszti tanfolyam Bruckban.** A Lajta melletti Bruckban megnyitott tiszti tanfolyam, a melyről már emlitést tettünk, és a melyen első sorban azok a századosok és főhadnagyok vehetnek részt, a kik ujonczokat képeznek ki, már megkezdődött. A tanfolyamba valamennyi fegyvernem több vezérkari és főtisztje is részt fog venni és legközelebb ugyanebből a czélból a magyar honvédség és az osztrák Landwehr több tisztje is oda érkezik. A tanfolyam felöleli mindazokat a haladásokat, a melyek a hadtudományban és nevezetesen a fegyvertechnikában a legutóbbi időben történtek.

* **Szinkörvizsgálat.** Jönnek a szinészek, elő kell készíteni a fabódét, hogy az előadások megkezdhetők legyenek. Ifj. Rimler Károly — mint minden évben — most is elrendelte a szinkörben megejtendő szokásos tüzrendészeti vizsgálatot és holnap délelőtt tizenegy órára kitüzte a helyszini szemlét. A bizottság tagjai a következők: Mezey Mihály tüzoltó főparancsnok, Busch Dávid városi főmérnök, Pallay Lajos, mint a szinkörtulajdonos képviselője, id. Rimanóczy Kálmán, Knapp Ferencz, Rees Runtz E. és Walser János mint szakértők.

* **A beteg pécsi püspök.** Dulánszky Nándor pécsi püspök Arkóból, a hol már hat hónap óta tartózkodik, nagyon vágyódik vissza székhelyére. Ha az idő enyhébbre fordul a püspök két héten belül hazaérkezik. Ha azonban továbbra is eltart a nedves, borongós idő, csak május derekán tér vissza. Arkóból Budapestre érkezik, a hol orvosaival konzultál, innét azután leutazik nádasdi kastélyába. Arkói orvosának azt a tanácsát, hogy Meránban utókurát tartson, a püspök nem fogadta el, mert már nagyon megunta a külföldi tartózkodást.

* **Az utczák locsolása.** Pár nap óta hatalmasan öntözik az utczákat. Az egész városban minden hydránst sorban próbálnak, hogy alkalmasak-e a locsolásra és az esetleges tüzveszély kiütésekor jól beválnának-e. A próbákat a legfőbb utczákban már mindenütt megejtették, még pedig a legjobb sikerrel, csupán néhány hydráns szerkezetében észleltek csekély hibákat, melyeket azonban rögtön ki is javitanak. Május elsejétől kezdve az utczákat naponként fogják öntözni, mi bizonyára nem utolsó előnyös oldala, bármily szempontból tekintve is, a kitünően sikerült vizvezetéknek.

* **Papirsárkányok a tudomány szolgálatában.** Amerikában most papirsárkányokkal tesznek kisérleteket meterologiai megfigyelések czéljából. — Eddy Williamnak hivják a tudóst, ki abból indulva ki, hogy papirsárkányok segélyével már 2000 angol lábnyi magasságban is megállapitották a szél sebességét, most oly sárkányt készitett, mely kisebb sulyu tárgyakat is felvihet magával. A sárkány szállóképességét azzal fokozza, hogy a zsinegre helyenként kisebb sárkányokat erősit. Eddig az elmult nyáron a Blue-Hill observatoriumba egy kisebb szerkezetü melegjelző készülékkel tett kisérletet, melyet a sárkány felvitt magával. A hőfokon kivül a légáramlatok és forgószelek irányát is meglehetett állapitani. A kisérletezések kedvező eredménye folytán most már oly szerkezetü légjelzők készülnek, melyek a levegőnek nyomását, hőfokát, szélsebességét és nedvességét is feljegyzik és egyuttal oly könnyüek, hogy a sárkány azokat felviheti.

* **Egyletek a megyében.** A kir. belügyminiszter a kiskereki temetkezési segély-egylet alapszabályait jóváhagyta, a székelyhidi I-ső temetkezési-egylet alapszabályait pedig módositás végett visszaküldte az alispánhoz.

* **Gróf Zichy Jenő expedicziója.** A készülődések gróf Zichy Jenő, kaukázusi expedicziójához már közel vanak a befejezéshez. Oroszországban Weidemann, Kahlberg és Rade tudósokon kivül még mások is jelentkeztek, kik kilátásba helyezték, hogy az expedicziához csatlakoznak Etschmidsurban, az armeniai katholikus rezidenciájában az expediczió néhány napig megállót tart. Két tudós örmény szerzetes az expediczió érdekében armeniai tanulmányokkal fognak foglalkozni. Budapestről a grófot Bálint és Szádeczky tanárokon és Vosinszky plébánoson kivül, Csélingarian I. tanár az orosz és ármeniai nyelvek alapos ismerője is kisérni fogja, a kinek hazája Orosz-Armenia. Az expedicziő a jövő kedden, április 30-án, 7 óra 15 perczkor indul utnak.

* **A mult hét statisztikája.** Az elmult héten 17 fiu és 24 leány gyermek született. Közöttük törvénytelen 5 leány gyermek: a születési arányszám 48 százalékos. Elhalt 23 egyén, kik közül 6 idegen: a halálozási arányszám 27 százalék. E szerint mutatkozik szaporodás 24: a város lakosainak száma 43.525. — A heveny fertőző betegségek közül a roncsoló toroklobb és a fertőző pokolvar okoztak 1—1 esetben halált. Öt éven elhalt 8 gyermek, köztük 3 törvénytelen.

* **A költözködés előjelei.** Közeledik a május 1. Nagyon sokan vannak, akik ennek a különben kellemes határidőnek nem örülnek, mert költözködni kell. A költözködés tudvalevőleg felér egy fél leégéssel és ezért a május elseje azoknak, akik kénytelenek lakást változtatni, csak kárt meg boszuságot jelent. Tegnap már mutatkoztak az előjelek, hogy harczias szinezetü lesz a tavasz legkedvesebb hónapjának az eleje. Házi gazdák és lakók gyakran váltották fel egymást a rendőrségnél a felmerült differenczák miatt. A házi gazdák azt kerdezték, szabad-e bezárni a lakót s ha még most sem

fizette ki a házbért, a lakók panaszkodtak, hogy fel sem mondtak nekik, mégis kiadták a lakásukat. Lesz lótás-futás május elsején, hogy a rendőrség vigyázzon, mert a lakó nem fizetett és meg akar ugrani. És az utczák tele lesznek karavánokkal, szállittatja, hordja kiki a maga kis vagyonát az uj otthonba, ahol jobb sorsot remél és több szerencsét vár, mint amennyinek részese volt a megunt hajlékban.

* **Rémes öngyilkosság.** Borzalmas módon végezte ki magát Bécsben Pick fotográfus felesége. Az ötven éves asszonyt már husz év óta köszvény bántja s már nem tudta tovább kiállani betegsége nagy kinját. Valahonnan borotvát keritett és először felvágta balkezének csuklóján az ütőereket s azután egy rendkivül erős vágással elmetszette a nyakát. A szerencsétlen asszony feje levált a törzsről. Mikor az öngyilkos asszonyt megtalálták, a feje vagy tiz lépésre feküdt tőle s ujjai még görcsösen szorongatták a borotvát.

* **Feltünést keltő elfogatás.** Hajdu-Dorogról irják, hogy a csendőrség, távirati megkeresésre, dr. Harsányi (Hartstein) Albert orckai ügyvédet letartóztatta. Az elfogatás okáról különféle verziók keringenek, de mindegyik oda vezet vissza, hogy a letartóztatott 120.000 koronát elidegenitett. Harsányi csak pár hét óta tartózkodik Hajdu-Dorogon, hova Boszniából testvére leányának lakodalmára utazott fel. Az elfogatás Kállay Ernő panaszára, illetve feljelentésére történt. Pár nappal ezelőtt bejárta a nagyobb lapokat az a hir, hogy egy breckai ügyvéd házassági szédelgéssel egyik odavaló hivatalnok leányától előbb 40,000, utóbb 20,000 frtot csalt ki azon igérettel, hogy feleségül veszi. Harsányi pedig nős és családos.

* **35 katholikussal több egy év alatt.** A várad-olaszi-i róm. kath. plebánia anyakönyvei szerint az 1894. évben született 253 gyermek, meghalt 218 egyén, tehát a szaporodás 35. Esketés 63 esetben fordult elő.

* **Az esernyő.** A napokban történt egy kis orosz városban, közel a német határhoz. A hatóság kihirdette, hogy egy kávéházban felejtett esernyőt a tulajdonosa átvehet, ha jelentkezik. Jelentkeztek is a tulajdonosok — ketten. Mindegyik azt állitotta, hogy az esernyő az övé. A biró hosszas gondolkodás után, melynek folyamán belátta, hogy az esernyőt két tulajdonos között megosztani nem lehet, kijelentette, hogy az itélet meghozatala előtt tanukat akar kihallgatni s a tárgyalást ennélfogva másnapra tüzi ki. Az esernyő ott maradt s a pörlekedők eltávoztak. Csakhamar a biró is távozni készült, a mikor észreveszi, hogy kinn csak ugy zuhog az eső. Habozás nélkül fogja a szóban forgó esernyőt s hivatalos léptekkel távozik. Utközben betéved egy kávéházba s megiszsza a pikkolóját, mi alatt a kávéház egyik élelmes vendége hóna alá fogja az esernyőt és minden feltünés nélkül távozik. A biró keresi az esernyőt és nem találja. Lármát csap, de hasztalan. Végre is otthagyja a kávéházat, betér egy üzletbe s vásárol egy uj esernyőt. Minthogy a másnapra beidézett tanuk képtelenek voltak igazolni, hogy kié az esernyő; a biró a pörlekedőket elutasitotta, az esernyőt pedig megtartotta — magának.

* **A vasuti összeütközések meggátolása.** Nagy fontosságu lehet a vasutak történetében az a találmány, melyet Florea Ernő Gyula budapesti mérnök talált fel. A találmány a vasuti összeütközések megátlását czélozza még pedig oly villamos berendezéssel, mely lehetetlenné teszi, hogy az ugyanazon sinpáron haladó vonatok egy meghatározott távolságnál, például egy kilométernél közelebbre mehessenek egymáshoz. Ily módon meg volna oldva a vonatösszeütközések megakadályozásának nagy horderejü kérdése. A feltaláló az összes államokban kikérte már a szabadalmat találmányára.

* **Müszaki bejárás.** Rév község vasuti állomásánál a müszaki rendőri bejárást Szunyogh Péter alispán folyó évi április hó 26-ik napjának délután 3 óráját tüzte ki.

* **Életmentő nagybirtokos.** Ó-Becséről irják: Gerber Nándor itteni nagybirtokos szép jelét adta bátorságának. A Tiszaparton több parasztgyermek játszott a homokban. Futkosás közben a nyolcz esztendős Morka Miháiy belezuhant a vizbe. Az ár elragadta a kis fiut, aki már fuldokolt, amikor Gerber Nándor véletlenül arra vetődött, ruhástól a vizbe ugrott és szerencsésen megmentette.

* **A Saturnus földközelben.** Ma, szerdán, a föld eliptikus pályájának keleti részében igen közel fog elvonulni a Saturnus előtt. Nehogy azonban valaki ezt a rendkivüli közelséget félremagyarázza, sietünk megjegyezni, hogy ez a nagy közelség is még mindig 1.307,198.370 kilométer, tehát korántsem kell tartanunk attól hogy az egyik bolygó a másiknak pályafutására zavarólag hathat.

* **Gyermekfosztogató asszonyok.** Kiss Bálint nagyváradi lakos leánykája hétfőn délután az óvodába igyekezett, mikor a nagymagyar-utczán két napszámos asszony elébe állott. Szép szavakkal egy félreeső helyre csalták a gyermeket és kivették füléből a függőket. A kis leány észre sem vette, hogy kifosztották, csak édesanyja, mikor a leányka hazatért az óvodából. A fosztogató asszonyokat a rendőrség erélyesen kutatja.

* **Öngyilkos főhadnagy.** A Frigyes főherczeg nevét viselő 52-ik gyalogezred egy főhadnagya, Wotasek Ferencz a Mária Terézia-kaszárnyában levő lakásán főbelőtte magát és szörnyet halt. A lövés zajára berohanó tisztiszolga értesitette az öngyilkosságról a kaszárnyaparancsnokságot, mire a holttestet a 16. számu helyőrségi kórházba szállitották, ahol felboncolták. Az öngyilkosság okairól semmiféle adat nincs a hatóság rendelkezésére.

* **Tetőcserepek papirból.** Spanyolországban már hosszabb idő óta állitanak elő papirból tetőcserepeket és lemezeket. A papirtetőcserepeket sajtók által a megfelelő alakra hozzák, azután vizüveggel itatják, miáltal nagy ellenállási képességet nyernek, különösen az időjárás ellenében. Azonkivül a tetőcserepeknek különböző alakot adnak és megfestik, ugy hogy szép külsejü tetőket lehet velük előállitani.

* **A névtelenek.** Nagyvárad város rendőrkapitánya azon boszankodik legjobban, mikor anonim levelet kap. És pedig kap majd mindennap. Tegnap is érkezett hozzá vagy kettő. Érdekes dolgokat lepleznek le azokban, de a hivatalos eljárást foganatositani mégis bajos, mert a feljelentés — mint sokszor megtörténik — lehet olyan is, ami felültetés akar lenni. A rendőrkapitány azért boszankodik, mert azok a névtelenek bátran alá is irhatnák a leveleiket, ugy sem nevezné meg őket a rendőrség. Természetes, hogy csak közérdekü feljelentésekről, vagy panaszokról lehet szó, mert a magán dolgok ugy sem vétetnek figyelembe.

* **Kettészakadt vonat.** Különös vasuti baleset történt a budapest-miskolczi vonalon. A Miskolczról Budapestre induló személyvonat ugyanis Kaál-Kápolna közelében kapocstörés következtében kettészakadt. Az elmaradt kocsik hiányát csak a kápolnai állomáson vették észre a honnan rögtön mozdonyt inditottak az elmaradt kocsikért, melyeknek utasai ugyancsak megijedtek, mikor látták, hogy mozdony nélkül a nyilt pályán vesztegelnek. A személyvonat ezen incziden miatt három órai késéssel érkezett Budapestre.

* **APRÓ HIREK. Hajdu-Doroghon** betörő bandára bukkant Pauer csendőrőrsvezető. A betörés legtarkább nemeit üzte a banda, tovább mint egy évtizeden át. Egyelőre csak fejük, Bába János dohánycsempész került kézre, de a többinek is nyomában vannak. — **A győri** 19. gyalogezredtől hazá szökött Vanyó Jakab Várpalotára. Pár napig jól mulatott otthon, de aztán erőt vett rajta a büntetéstől való félelem s főbe lőtte magát. — **Cbalousban,** mint onnan távirják, tüz ütött ki, mely a mü- és ipariskola szabó és asztalos mühelyeit teljesen elpusztitotta. A kár egy milliónál többre rug. — **Aradon** Kristóf István a Szalay-féle gőzmalomban a nagy kerék alá került és a szerencsétlen ember szörnyet halt. — **Báttaszéken** Szélig Bálint odavaló földmüves összekoczczant anyósával és a vitatkozás heve annyira elragadta, hogy teljes erővel földhöz vágta a tehetetlen öreg asszonyt, ki az esés következtében meghalt. A gyilkos vőt letartóztatták.

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:	Indul:
Budapestről **2·12, 7·08, 1·50,** 7·15 — 3·46.	Budapest felé **2·25,** 8.43, **11·04,** 12·23, 2·26.
Kolozsvárról **2·18, 10·44,** 11.41, 8·00, 8·38.	Kolozsvár elé **2·19, 7·15, 2·24,** 4·00, 12·05.
Szegedről 8·30, 9·32, 5·30.	Szeged felé 4·25, **7·33,** 10·15.
Aradról 9·32.	Arad felé 4·25.
Vaskóh-Belényesről 11·28, **9·07.**	Vaskóh-Belényes felé **5·10,** 2·10.
Gyoma-Kótról 10·10, **8·02.**	Gyoma-Kót felé 7·00, 2·05.
Érmihályfalváról 8·15, **9·22**	Érmihályfalva felé 6·45, 4·40,

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

TÁVIRATOK.

A főrendiház új tagja.

Budapest, április 23. (Saját tud. táv.) A hivatalos lap közli, hogy a király Tóth Lőrincz nyugalmazott kuriai tanácselnököt a főrendiház tagjává nevezte ki.

A nyitrai választás.

Budapest, április 23. (Saját tud. táv.) A holnap megejtendő választásra eddigelé csak 120 huszár és 100 csendőr érkezett Nyitrára. Körülbelül 1900 szavazatra számitanak és ebből a Zichy-pártnak 1300 biztos szavazata van. A kormánypárt — amint hirlik — ismét a szavazatok tömeges visszautasitásával akarja a győzelmet magának biztositani.

Az adóprés nem jól müködik.

Budapest, április 23. (Saját tud. táv.) A folyó év első negyedében az adókból, különösen a fogyasztási adókból befolyó jövedelem tetemes apadást mutat. Csak a szesztermelési adónál **3 és fél millió** forint deficzit mutatkozik a mult évihez képest. Az eredmény a fogyasztási adóknál jóval a költségvetés mögött maradt.

Elfogott herczeg.

Budapest, április 23. (Saját tud. táv.) Nokahita Viktor herczeget feleségével és sógornőjével együtt Livornóban elfogták.

Az árviz.

Budapest, április 23. (Saját tud. táv.) A Duna mellékvizei és maga a folyam a Budapest-Zimony közt lévő szakaszt kivéve ismét áradásban vannak. A Tisza általában apad. — Rezsőfalvát az áradás ugy látszik teljesen elpusztitja. Már eddig 275 ház omlott össze.

A bécsi sztrájk.

Budapest, április 23. (Saj. tud. táv.) A téglagyári munkások sztrájkja Bécsben még mindig tart, minek következtében az uj kaszárnya épitést is be kellett szüntetni téglahiány miatt. Kielmansegg helytartó a téglagyárosok kérelmét katonaság kirendelése végett, visszautasitotta, sőt figyelmeztette a gyárosokat, hogy munkásaik iránt méltányosabbak legyenek.

A földrengés.

Budapest, április 23. (Saját tud. táv.) Ma reggel fél 4-kor és 7 óra tájban ismét heves földrengést éreztek Laibachban.

A Kongó-állam annektálása.

Budapest. ápril 22. (Saját tud. táv.) A belga kereskedelmi kamarák csaknem egyhangulag a mellett szólaltak fel, hogy Belgium annektálja a Kongó-államot.

A kubai lázadás.

Budapest, április 23 (Saját tud. táv.) A spanyol miniszterelnök a külügyminiszterrel való tárgyalás után elhatározták, hogy az Egyesült-Államokat fölszólítják a kubai agitáczió elleni intézkedések megtételére.

Ferdinánd és a maczedonok.

Budapest, április 23. (Saját tud. táv.) Ferdinánd bolgár fejedelem tegnap fogadta a maczedonok küldöttségét, a kik előtt kárhoztatólag nyilatkozott ama maczedonokról, akik lázitásaik által a porta és Bulgária közt fönnálló jó viszonyt veszélyeztetik. Azért tanácsolja a Bulgáriában lakó maczedonak, hogy az ilyen törekvésektől tagadjanak meg minden közösséget.

Közgazdaság.

Nagyváradi hetivásár.

— Aprilis 23. —

Vásári árjegyzék a nagyváradi piaczon 1895, április 23-ik napján tartott vásárban eladott termesztmények és élelmiszereknek.

Tiszta buza 6·80—6·60. Kétszeres buza 5·80.—5·60. Rozs 6·20—5·70. Árpa 6·50—6·40. Zab 6.60—6·30. Tengeri 7·00—6.80. Borsó 15.— Lencse 16·— Bab 10.20 Köleskása 13·00 Burgonya 3·50. Lángliszt 13·— Zsemlyeliszt 12·— Fehérkenyér liszt 10.50 Barnakenyér liszt 9·00 Széna fuvarral 5·20. Szalma fuvarral 2.10 Szalonna 46·—. 6 kiló zsupp-szalma 08 kr, 150, kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tüzifabikk 3·10, tölgy 2·90, cser 3·30. 100 kiló marhahus 52·—. Öntött gyertya 54·—. Lámpaolaj 50·—. Egy liter bor ó 50, uj 40. Pálinka 24, szilvapálinka 80, szesz 95. Egy métermázsa kősó 10.80, nyers fagygyu 26·—, olvasztott fagyu 36·—, szappan 24·—, birka gyapju ——, magyar gyapju —·—. Egy hektoliter ó-bor 40.— uj-bor 30·—, mész —·90, kemény faszén 2·00 puha faszén —·—, kendermag 11·50, köles 7·50 repcze 12·—, dió 10·—, mogyoró —·—, aszu szilva 16·—. Egy kilogramm savanyu káposzta 16, szalonna 58, sertéshus 52, juh-hus 36, veres hagyma 20, fog-hagyma 42, bors 1·60, paprika 1·50 barna kenyér 9. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny 7·40. 1 mm. Luczernamag 50-től 56 frtig, 1 mm. Lóhere 60—70· 1 mm. Burgondi 38—40·

Marha ártáblázat 1896. április 2C-ról: Egy pár első rendü jármas ökör 280·—, egy pár másodrendü jármas ökör 250·—, egy pár harmadrendü jármas ökör 170·—. 1 pár fejős tehén 165·—, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 96·—, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 70·—, 1 drb. veres borju 8·—, 1 drb. fél éves borju 30·—, 1 drb. két éves borju 34·—, 1 drb. hizott sertés 42·—, 1 pár fél éves sertés 15·00, 1 pár egy éves sertés 26·—, 1 pár két éves sertés 38·—, egy drb. jó igásló 75·—, 1 pár ökörbőrr 16·50, egy pár tehénbőr 12·—, borjubőr 6·50, 1 pár lóbőr 10.50.

Forgalmi kimutatás 1895. évi április. hó 23-ról: Tiszta buza körülbelül 500 hltr, kétszeres buza 100 hltr, rozs 450 hltr, árpa 150 hltr, zab 50 hltr, tengeri 200 hltr, burgonya 2500 hltr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 50 drb, félhizott 80, sovány 200, süldő 250, malacz 300, hizott marha —, jármas ökör 100, fejős tehén 80, borju 65, bivaly 6, juh 3000, ló 316.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. április 22.

Készáru üzlet. Élénk vételkedv mellett készbuza ma 5 krral drágult és tetemes forgalom tárgyát képezte. Malmaink 40.000 q. hazai buzát vásároltak.

Idegen buzákban nem volt forgalom.

Rozs irányzata nyugodtabb, elkelt 5.90—5.92½ forinton helyben.

Árpa irányzata nyugodt.

Tengeri irányzata változatlan, az árak 6.65—6.75 frt közt ingadoznak.

Zab irányzata tartott. Elkelt: 200 q. 7.05 frt, 100 q. 7 frt. 100 q. 6.95, 100 q. 6.95 frt, 100 q. 6.90 forint, 100 q. 6.90 frt készpénzfizetés ellen.

II. Határidő üzlet. A mai forgalom nyugodt hangulattal indult meg, de csakhamar szilárd irányzatnak adott helyt. midőn nagyszámu bevásárlási megbizatások és berlini magasabb taxálások az eladókat visszatartóbbá tették. Buza és rozs ennek folytán 4—5 krral javultak, tengeri szintén 3—5 krral emelkedett és miután délután Berlin 2 márkányi áremelkedést jelzett, nálunk a szilárd irányzat fokozódott és az árak további 3—3 krral javultak. Felmondásra került 22.000 q. buza, 2000 q. rozs, 1000 q. zab.

Előfordult kötések: buza tavaszra 7.36—7.42 frt, buza május—juniusra 7.21—7.29 frt, rozs tavaszra 5.92—6.— frt, tengeri máj.—jun. 6 62—6.69 frt, zab tavaszra 6.68—6,76 forint, szept. okt, 6.10—6.14 frt káposzta-repcze augusztus—szeptemberre 10.40—10.60 forint.

Sertés-üzlet.

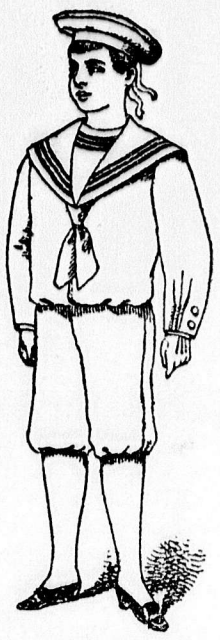
Kőbánya, április 22 Készlet: 150.009 drb. Urasági öreg kövér I. rendü: 45—45½ kr.; közép: 44—45 kr.; süldő kövér: 47½—48 kr.; sovány: 46—47 kr; román: —·—.; Szerb kövér 46—46½ kr; könnyü 44½. 45½ kr. A hizott sertés üzlet irányzata: változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. április 23-án.

Magyar aranyjáradék 4%	123.25
Magyar koronajáradék	99.35
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	126.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	104.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	125.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	98.75
Italmérési jog megváltási kötvény	101.25
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	98.25
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	162.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	151.—
Osztrák járadék papirban	101.50
Osztrák járadék ezüstben	101.50
Osztrák járadék aranyban	123.75
Osztrák korona járadék	101.50
1860. osztr. államsorsjegyek	159.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1085.—
Magyar hitelbank részvény	462.—
Osztrák hitelintézet részvény	398.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	432.—
20 frankos arany (Napoleond'or)	969.—
Német birodalmi márka	59.85
London vista	122.55
Paris vista	48.60
20 márkás arany	11.96

NYILTTER.

Tengerész öltönyök
4—9 éves fiuknak (különlegesség)
8 frt,
célszerü iskolaöltönyök
5 frt 50 kr,
ép ugy felnőttebb fiatal uraknak
dús választékban kaphatók
NEUMANN M.
FÉRFI-RUHA ÜZLETÉBEN
Nagyváradon
csakis Bémer-tér, Kishidfő.
(Czégemet hason nevü czéggel kérem össze nem téveszteni.)
Vidéki megrendelések után-vét mellett eszközöltetnek.
Meg nem felelő áruk szivesen kicseréltetnek.
(77) 27—75

Szent-László gyógyfürdő.
Főévad: junius hótól augusztus végéig. Előévad: május 31-ig.
Utóévad: Szeptember hó 1-től október hó végéig 50% »szoba-ármérséklettel.«
(Püspök-fürdő.) Nagyvárad mellett félórára vasuti állomás, távirda és posta.
Fürdőmegnyitás kezdete május hó 1-én.

Ujonnan fúrt ártézi-kút, mely csak 36 méter mélységénél fogva valóban a természeti ritkaságok közé sorozható. A bámulatos kristálytiszta viznek hőfoka 33½ Réaumour. Ezen ujonnan talált hévviztömeg be lett vezetve minden fürdőmedenczébe s nevezetesen a tükörfürdőkbe, valamint a kádas és mórfürdőkbe is, mely utóbbiak hatása, mivel a mórföld e kitünő gyógyhatásu hévvizben van felolvasztva s alkalmazva — kettős lévén, feltünő gyógyeredményeket mutat fel.

1894. évről 1895. évre az összes fürdő-medenczék és vetkezők egészen ujból lettek a legnagyobb kényelemmel és elegancziával épitve. Azonfelül épült 15 kényelmes kád- és mórfürdő.

Van e fürdőtelepen igen diszes gyógyterem, gyönyörü nagy társalgó- és tánczteremmel, éttermekkel, kávéházzal és fedett terasszokkal, közvetlenül a nagy és árnyas erdő szélén; séták a diszes parkban, az árnyas erdőben és a Somlyó-hegyen födött sétahely, kitünő konyha, kitünő borok; hirlapok, tekepálya, naponta háromszor zene. Időközönként a váradi katonai zenekar is játszik.

A hévforrások kitünő eredménynyel használtatnak az ivóvizzel együtt, heveny és különösen idült gyomor-, bél-, légcső-, tüdő- és hólyaghurutoknál; feltünő eredményeket tanusitott a májbajoknál s nevezetesen az epekövek képződésénél, az epeutak, első műtéténét, valamint az ezekből származott sárgaságoknál kezdődő vagy már előrehaladt vesebajoknál, melyek a vizibetegség tüneteit idézik elő.

A mórfürdők, melyek szintén ezen kitünő gyógyhatasu hévvizzel készittetnek, bámulatos eredményeket mutattak a heveny és idült izületi csúzoknál, valamint köszvényes fájdalmak, izületi daganatoknál, görvélykórnál, de legkivált azon női betegségeknél, melyek oly mindennapiak s melyek a női szervezetet annyira kimeriteni szokták, ilyenek a rendetlen vérvesztések, az ezen időben megjelenni szokott méh- és alhasi fájdalmak, fehérfolyás stb.

A fürdő 120 szép, ágas világos szobával rendelkezik. — Fürdő-orvos: **Dr. FILKOR LAJOS.**
Bővebb tudósitásokkal szolgál
(92) 2—10 **a fürdőgondnokság.**

Háziasszonyok figyelmébe!

Több oldalról tett felszólamlások a ***padlózat-mázakra,*** arra inditottak, hogy igyekezzem az eddigi gyártmányokat túlszárnyalni. Nagy fáradozásaim után sikerült feltalálnom egy oly

SZOBAPADLÓ-LACKOT,

amely az összes bel- és külföldi gyártmányokat felülmulja és melyet három legkedveltebb szinben hoztam forgalomba. És miután azt tiszta anyagból készitem, ugy fényre, mint tartósságra a legjobbnak ajánlhatom.

BOROSTYÁN SZOBA-LACKOT . . 90 kr., 1 frt 40 kr. | **SCHWEICZI PARQUET-FÉNYMÁZ** 1 kilo . 1 frt 80 kr.
SPIRITUSZ SZOBA-LACKOT . 1 frt 10 kr., 1 frt 50 kr. | **(GLAZUR) ZOMÁNCZ** 1 kilo . . . . . 1 frt 10 kr.

Végül mindenféle **FESTÉK, KENCZÉK, BRONZ** és **ECSETEKET** legolcsóbb árban.

(73) 11—20 Kiváló tisztelettel **BERKES BERTALAN,**
Nagyvárad, Zöldfa-utcza.

Szent László-nyomda-részvénytársaság Nagyváradon.